

Крила України

На варті неба України!

Друкований орган Міністерства оборони України

www.krula.com.ua

№13 (676)

25 – 29 березня 2013 року

НОВИНИ / КОМЕНТАРІ / ДОЗВІЛЛЯ / СПОРТ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Військовій поліклініці в Івано-Франківську – бути!

▶ 3 стор.

4,6 міль'ярда на озброєння

▶ 3 стор.

Аеродромна готовність на усіх рівнях

▶ 4 стор.

Квартирне питання гостро стоїть і в благополучній Феодосії

▶ 6 стор.

До армії, кроком руш!

▶ 9 стор.

На передовій боротьби зі стихією

▶ 2, 4, 5 стор.

Льотчик за покликанням...

▶ 7 стор.

Андрій Дзюма – взірець для сержантів

Беремо приклад з кращих!

▶ 7 стор.

ПЕРЕДПЛАТА

Крила України

Видання можна передплатити на будь-який термін у всіх відділеннях зв'язку. У каталозі видань України на 2013 рік передплатний індекс – 22242 на сторінці 40.

Оплата здійснюється платіжним дорученням (для колективних передплатників) та поштовим переказом (для індивідуальних передплатників).

Вартість передплати на 2013 рік:

Для України:

170 грн. 40 коп. – на рік;
85 грн. 20 коп. – на 6 міс.;
42 грн. 60 коп. – на 3 міс.;
14 грн. 20 коп. – на 1 міс.

Для країн СНД:

240 грн. 80 коп. – на рік;
170 грн. 40 коп. – на 6 міс.;
85 грн. 20 коп. – на 3 міс.;
28 грн. 40 коп. – на 1 міс.

Вартість одного примірника – 3 грн. 55 коп.

Бойова готовність – на особистому контролі Міністра оборони

28 березня на Харківщині з одноденним робочим візитом перебував Міністр оборони України Павло Лебедев. На військовому аеродромі навчально-авіаційної бригади Повітряних Сил голови оборонного відомства зустріли: головний інспектор Міністерства оборони України Валерій Фролов, командувач Повітряних Сил ЗС України генерал-лейтенант Юрій Байдак, заступник голови Харківської обласної державної адміністрації Василь Хома, а також командний склад харківського та чугуївського гарнізонів.

– Моя ціль прибуття до Харкова полягає в перевірці боєготовності та здатності військових частин, особового складу та техніки виконувати основні завдання, які покладені на Збройні Сили України, – повідомив Міністр оборони України Павло Лебедев. – Основна увага приділяється стану бойової підготовки військових частин, практичному виконанню планових стрільб та навченості особового складу, адже ситуація у Збройних Силах перебуває під постійним контролем Президента України.

Закінчення на 2 стор.

Бойова готовність – на особистому контролі Міністра оборони

Закінчення. Початок на 1 стор.

В рамках робочої поїздки Міністр оборони України ознайомився зі станом справ у навчально-авіаційній бригаді Повітряних Сил, що у Чугуєві, де

оглянув літальні апарати, основні об'єкти забезпечення польотів авіації тощо. У Харкові, на командному пункті окремої радіотехнічної бригади Повітряного командування

“Центр”, було на практиці перевірено систему управління підрозділами та алгоритм роботи чергових сил протиповітряної оборони.

В розташуванні одного з дивізіонів зенітного ракетного полку Повітряного командування “Центр” глава оборонного відомства ознайомився із плануванням бойової підготовки та оглянув позиції зенітного ракетного комплексу типу С-300. Павло Лебедев також чимало уваги приділив

вивченню організації навчального процесу у Харківському університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

www.mil.gov.ua

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

СБУ минулоріч викрила 8 шпигунів

СБУ минулого року припинила діяльність 8 іноземних розвідників і понад 20 агентів іноземних спецслужб. Про це повідомляє прес-центр СБУ.

“Протягом минулого року в Україні припинено розвіддільність 8 іноземних розвідників і більше 20 агентів іноземних спецслужб, які протиправним шляхом намагалися отримати дані щодо

перспективних розробок і технологій, що застосовуються, передусім, в оборонно-промисловому комплексі, у космічній галузі, авіабудуванні”, – зазначили у прес-центрі.

Водночас від 5 до 8 років позбавлення волі отримали за рішенням суду трое громадян держав Азіатсько-Тихоокеанського регіону, які намагалися у незаконний спосіб отримати секретну документацію.

www.mil.gov.ua

ОФІЦІЙНО

“Сьогодні контрактна армія є для нас пріоритетом номер один”

Про це повідомив перший заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України адмірал Ігор Кабаненко під час прямого ефіру на Українському національному радіо.

Перший заступник начальника Генерального штабу зазначив, що з наступного тижня розпочнеться призов юнаків на строкову військову службу, який буде значно меншим порівняно з попередніми через поступовий перехід Збройних Сил України на комплектування посад контрактниками.

– Цієї весни ми набиратимемо до лав Збройних Сил України близько 7,5 тисяч юнаків. Сьогодні контрактна армія є для нас пріоритетом номер один, – зазначив він.

За його словами, стимулом для молодих людей йти служити на контракт стане, серед іншого, гідне грошове забезпечення.

– Рішенням Кабінету Міністрів України військовослужбовцям, яким грошове забезпечення не було підвищено минулого року, воно буде збільшено поетапно з першого квітня 2013 року до першого липня наступного, 2014 року, – зазначив адмірал Ігор Кабаненко.

Він повідомив, що Міністр оборони також дав вказівку підготувати проект розпорядження щодо матеріального заохочення відмінників бойової підготовки. Це стосуватиметься усіх видів Збройних Сил України.

– Основне завдання військової реформи полягає в приведенні у відповідність чисельності особового складу бойових і не бойових частин: сьогодні 70 тисяч українських військовослужбовців проходять службу у бойових частинах і 112 тисяч – у частинах забезпечення. Така диспропорція негативно впливає на боєготовність Збройних Сил, отже, протягом наступних років кількість підрозділів забезпечення буде переглянуто, – наголосив адмірал Ігор Кабаненко.

www.mil.gov.ua

ПОЛЬОТИ

За кілька тижнів – у політ

На аеродромі навчально-авіаційної бригади, що на Харківщині, відбулися льотні зміни за участю льотчиків-інструкторів частини. Польоти, які проходили у простих метеорологічних умовах, виконувалися на літаках Л-39 та вертольоті Мі-8МТ.

Командир авіабригади військовий льотчик I класу полковник Геннадій Дубовик зазначив, що у курсантів-льотчиків Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба цього тижня розпочалася льотна практика, яка також проходить на цьому аеродромі. Тому зараз льотно-інструкторський склад вдосконалює свої професійні навички пілотування, аби на належному рівні підготувати майбутніх офіцерів. Поки що курсанти-льотчики проходять наземну підготовку, а вже через декілька тижнів разом із льотчиками-інструкторами піднімуться у небо.

ЛЬОТНА ЗМІНА

Штурмани освоюють Л-39

Не інакше, як “вчасно проведеною”, можна назвати чергову льотну зміну в Старокостянтинівській бригаді тактичної авіації імені Петра Франка Повітряного командування “Захід”. Льотчики бригади, якою командує військовий льотчик другого класу полковник Микола Коваленко, встигли провести планові польоти ще до погіршення погоди в регіоні, яка тоді обумовлювалась сильними снігопадами і поривами вітру до 22 метрів на секунду.

Усього за льотну зміну було виконано 16 польотів. Загальний наліт екіпажів сягнув 20 годин. Льотчики і штурмани підтримали навички в техніці пілотування, навігації та бойовому застосуванні.

Особливістю крайньої льотної зміни було те, що свій перший за офіцерську службу політ на літаках Л-39 виконали два досвідчених штурмани авіаційного з'єднання, які до цього впевнено почували себе лише у кабіні бомбардувальника Су-24М: старший штурман бригади підполковник Ігор Герус та штурман ескадрильї капітан Євген Мельник.

Ірина Колонтай. м.Старокостянтинів.
Фото Олексія Конона.

НЕГОДА

На передовій боротьби зі стихією

Снігопади не вплинули на несення бойового чергування. Вартові неба не тільки успішно протистояли стихії в своїх розташуваннях, а й надавали допомогу іншим.

Нова хвиля снігопадів пройшла минулого тижня нашою країною, спричинивши надзвичайні ситуації в багатьох регіонах. Замети та рясні снігопади зупинили рух автомобілів та громадського транспорту. Для західної України найбільш “великий сніг” – вже третій за ліком в цьому сезоні. Перший раз снігопади спричинили затори автотранспорту в груд-

ні 2012 року. Вдруге сніг взяв в полон західні області 17-19 березня. І ось через тиждень, ще не оговтавшись від наслідків попередньої негоди, галичани знову були атаковані снігопадами. І якщо для киян ці дні стали справжнім апокаліпсисом, то львів'яни зустріли стихію підготовленими.

Закінчення на 4 стор.

РОБОЧИЙ ВІЗИТ

Удосконалюємо військову освіту разом із НАТО

У Харківському університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба відбулася зустріч особового складу закладу з делегацією експертів Програми НАТО “Удосконалення військової освіти”. Головна мета візиту гостей полягала в ознайомленні з роботою та потребами вищих військових навчальних закладів Міністерства оборони та Збройних Сил України.

Розпочалася зустріч представників НАТО з командним складом університету за круглим столом, де відбулося ознайомлення із структурою навчального закладу та головними пріоритетними завданнями у підготовці майбутніх офіцерів. Також іноземні гості побували на провідних факультетах вузу, де вони поспілкувалися з начальниками факультетів та кафедр. Окрім цього, гостям були показані спеціалізовані трена-

жери, де курсанти поглиблюють свою майбутню професію.

У другій половині робочого дня делегацією НАТО був відвіданий військово-юридичний факультет Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого». Знайомлячись з особливостями підготовки військових юристів, іноземні військовослужбовці зустрілися з ре-

ктором університету, оглянули навчально-матеріальну базу та поспілкувалися з курсантами.

За словами членів закордонної делегації, процес підготовки офіцерських кадрів на Харківщині є дуже цікавим в плані обміну досвідом з військовослужбовцями армій інших країн.

Дмитро Чалий.
м.Харків.
Фото автора.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

Віктор Янукович: “Ми налаштовані на виконання Плану дій”

Україна працює над виконанням зобов'язань перед Радою Європи і налаштована на подальшу реалізацію Плану дій до 2014 року. На цьому Президент України Віктор Янукович наголосив під час зустрічі з Головою Парламентської асамблеї Ради Європи Жан-Клодом Міньюном. Про це повідомляє офіційний веб-портал Президента України.

– Ми налаштовані на виконання Плану дій, який напрацьований разом Україною і Радою Європи до 2014 року... Сподіваюся, що ми як партнери будемо спільно моніторити цю роботу і, безумовно, досягати своєчасного виконання, – сказав Глава держави, зазначивши, що це питання перебуває на його особистому контролі.

Одним із важливих кроків, які останнім часом здійснила Україна в цьому напрямку, зокрема в частині вдосконалення демократичних інститутів, Віктор Янукович назвав ухвалення і набуття чинності нового Кримінального процесуального кодексу. Зараз триває робота над його імплементацією, повідомив він. Президент також привітав Голову ПАРЄ з переобранням на посаду на початку цього року.

Жан-Клод Міньюн, у свою чергу, зазначив, що Парламентська асамблея Ради Європи налаштована на

партнерську співпрацю з Україною як у частині виконання Плану дій до 2014 року, так і щодо зобов'язань нашої держави перед ПАРЄ в цілому.

– Наша роль полягає у тому, щоб ми допомагали один одному. Я хотів би сказати, що як ви маєте зобов'язання перед Радою Європи, так і ми маємо зобов'язання щодо кожної країни-члена Ради Європи, – наголосив він.

Голова ПАРЄ позитивно оцінив дії, які здійснила Україна “на шляху просунування до демократії”. Разом із тим, він висловив розуміння того, що для реалізації всіх поставлених перед нашою державою завдань ще потрібен час. “Ми цілком розуміємо, що потрібно достатньо часу для того, щоб ви змогли повністю відповідати тим вимогам і реалізувати ті зобов'язання, які свого часу взяли”, – зазначив Жан-Клод Міньюн.

КООПЕРАЦІЯ

Український двигун для індійської ракети-носія

Співпраця України та Індії у сфері космосу успішно розвивається. Зокрема, триває реалізація спільного українсько-індійського проекту “Жасмін”, який передбачає розробку ракетного двигуна для індійської ракети-носія космічного призначення. Про це йшлося в ході зустрічі заступника Міністра економічного розвитку і торгівлі України Олександра Пінського з Головою індійської організації космічних досліджень (ISRO), Головою індійської космічної комісії та секретарем департаменту космосу уряду Індії К.Радхакрішнаном, повідомляє урядовий веб-портал.

Під час зустрічі сторони позитивно оцінили стан українсько-індійського співробітництва у сфері космосу, обговорили перспективи реалізації промислової фази спільного проекту “Жасмін”, роботу над яким розпочато у 2006 році, та окреслили напрямки подальшої взаємодії.

Індійська сторона висловила підтримку ідеї проведення в Києві у 2016 році Міжнародного конгресу з астронавтики. Керівник ISRO підтвердив, що найближчим часом завершиться формування індійської частини двосторонньої робочої групи з питань космосу, а індійських фахівців буде направлено в Україну з метою конкретизації двосторонніх програм співпраці.

ТЕСТИ

ДП “Антонов” випробовує перший серійний Ан-158

20 березня на ДП “Антонов” розпочалися льотні випробування першого серійного екземпляра регіонального реактивного літака Ан-158 пасажиромісткістю до 99 місць. Він виготовлений на “Серійному заводі “Антонов” на замовлення російської лінійної компанії “Льюїсін Фінанс Ко.” для подальшої передачі кубинській авіакомпанії “Cubana de Aviacion”. Як повідомили “Крилам України” у прес-службі авіапідприємства, перший політ продовжувався 2 години 20 хвилин. Літак пілотували льотчики-випробувачі ДП “Антонов” С.Трошин, командир екіпажу, та А.Горін. Загалом програма випробувань передбачає виконання 10 польотів, зокрема 3 пред’явницьких і 3 приймально-здавальних.

На Кубі вже чекають ці літаки. За планом авіаперевізника, Ан-158 виконуватиме як внутрішні рейси, так і міжнародні – до Центральної Америки і Канади. Протягом жовтня-листопада минулого року на ДП “Антонов” проходили теоретичну, практичну і тренажерну підго-

товки десять співробітників з числа льотного та інженерно-технічного складу кубинської авіакомпанії. Розповідаючи про свої враження від літака, кубинський пілот Хорхе Мартінес Васкес, зокрема, зазначив: “Ан-158 нам дуже сподобався – він дуже зручний для пасажирів

і екіпажу. Це сучасний літак, який може конкурувати із західними аналогами. У нього відмінна авіоніка, величезні аеродинамічні можливості”.

Підготував Сергій Клименко.
“Крила України”.
Фото Олега Белякова.

РЕЗОНАНС

Військовій поліклініці в Івано-Франківську – бути!

Про це заявив тимчасово виконуючий обов'язки директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України полковник медичної служби Ігор Данильчук. Нагадаємо, що чутки про можливе скорочення останнього і єдиного на Прикарпатті військового лікувального закладу викликали чималі обурення серед ветеранів та пенсіонерів як Великої Вітчизняної війни, так і Збройних Сил України, ветеранів війни в Афганістані. Своє невдоволення вони були готові виказати численними акціями громадської непокори.

Адже свого часу через корупційні схеми було знищено потужний військовий госпіталь, який обслуговував усіх військовослужбовців та ветеранів у цьому регіоні. А їх тут нараховується понад 20 (!) тисяч осіб. Крім цього, всі ці події набули широкого розголосу у засобах масової інформації та спричинили критику влади з боку місцевих і національних журналістів.

Про те, що опубліковані матеріали у ЗМІ не залишилися поза увагою перших осіб держави, красномовно засвідчив візит до Івано-Франківського військового гарнізону тимчасово виконуючого обов'язки директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України полковника медичної служби Ігоря Данильчука. Під час візиту він зустрівся з працівниками поліклініки та представниками ветеранських організацій міста і області. Розмова хоч і точилася в позитивному руслі, але керівнику департаменту довелося відповісти на низку прямих гострих запитань від ветеранів, які вимагали відвертих і безапеляційних відповідей.

– Я розумію всю складність і напругу, яка була створена в цьому регіоні в попередні роки, – розпочав розмову полковник медичної служби Ігор Данильчук. –

Особливо коли було прийнято, на мою думку, необґрунтоване рішення про скорочення військово-лікувального закладу. Але я можу відповідати лише за свої слова, за слова своїх попередників я відповідати не можу. Свого часу у вашому регіоні стояли потужні армійські частини і зараз проживає чимало колишніх військовослужбовців. Тому знищення госпіталю було невинуватиме. Однак я хочу довести до всіх вас, що питання про існування військової поліклініки в Івано-Франківську знаходиться на особистому контролі у Президента України та Міністра оборони. Ця поліклініка працювала, працює і буде працювати. Я готовий письмово відповісти кожному ветерану про те, що військову поліклініку не закриють! Сподіваюсь, вас влаштує такий лист з моїм підписом? Адже на відміну від попередників я можу дати не лише усні, але й письмові гарантії.

Також керівник департаменту довів присутнім рішення, що були прийняті на останній колегії Міністерства оборони України щодо збереження гарантованих Конституцією України та законодавчими актами прав військовослужбовців, працівників ЗС України, ветеранів, пенсіонерів, учасників бойових дій

– всіх тих, хто безоплатно користується правом на лікування у медичних закладах Міністерства оборони України. За його словами, під час колегії в цілому була схвалена концепція розвитку та реформування Збройних Сил України, за винятком програми реформування медичної служби ЗС. Міністром оборони особисто було дано доручення створити робочу групу щодо опрацювання такої моделі реформування медичної служби, яка ні в якому випадку не привела б до того, щоб було втрачено законодавче право жодним пенсіонером чи військовослужбовцем на отримання безоплатної медичної допомоги в лікувальних закладах Міністерства оборони України.

Також фахівцями був проведений детальний аналіз контингенту, який знаходиться на медичному утриманні в кожному військовому гарнізоні. Зважаючи на це,

Міністру оборони пропонується зберегти Головний військовий медичний клінічний госпіталь, всі військові медичні клінічні центри регіонів, зокрема у Львові, Вінниці, Севастополі, Харкові. Щодо військово-медичних закладів, які розташовані на території колишнього Прикарпатського військового округу, стовідсотково будуть збережені госпіталі в Мукачевому, Хмельницькому, Чернівцях, Рівному. Якщо казати про всю Україну, то залишаються госпіталі у Житомирі, Дніпропетровську. Отже, за словами тимчасово виконуючого обов'язки директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України полковника медичної служби Ігоря Данильчука, всі, хто мають право на лікування у військових медичних закладах, отримають там кваліфіковану допомогу.

Тарас Грень.

ОПК

4,6 міль'ярда на озброєння

Кабінет Міністрів України планує в 2013-2014 роках виділити 4 млрд 649,4 млн грн. на виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з розробки та модернізації озброєння, а також на закупівлю військової техніки. Про це повідомляє “Інтерфакс-Україна”.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України №187 від 27 лютого 2013 року “Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки”, ці кошти будуть спрямовані на переоснащення Збройних Сил України новими та модернізованими зразками озброєння і військової техніки, зменшення обсягу споживання імпорту та збереження у сфері ОПК щонайменше 2500 робочих місць.

У 2013 році на ці цілі планується залучити 2,221 млрд грн, з яких 701,7 млн грн буде виділено з держбюджету, а 1 млрд 519,3 млн грн – залучено поза бюджетом, у тому числі під державні гарантії. У 2014 році планується залучити 2 млрд 428,5 млн грн, з яких 701,7 млн грн буде виділено з держбюджету, а 1 млрд 726,8 млн грн – залучено поза бюджетом, у тому числі під державні гарантії.

4 Крила України

СКЛАДОВА БОЄГОТОВНОСТІ

ВІСТІ З ВВНЗ

Крайня льотна практика завтрашніх офіцерів

У близько 40 курсантів випускного курсу льотного факультету Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, які навчаються за програмами льотчиків-винищувачів та вертолітників, розпочалася льотна практика. Протягом найближчого часу, до кінця літа, на базі навчальної авіаційної бригади вони збільшуватимуть свій нальотний час на військовому літаку типу Л-39 "Альбатрос" та вертольоті Мі-8МТ.

У перший день аеродромного навчання був присутній командир військової частини військового льотчик 1-го класу полковник Геннадій Дубовик. Досвідчений льотчик поспілкувався з майбутніми офіцерами та побажав успіхів у крайній льотній практиці.

– Наразі курсанти приступили до наземної підготовки, під час

якої вони вдосконалюватимуть свої знання та навички на навчально-тренувальних тренажерах та у спеціалізованих класах. Також в обов'язковому порядку вони виконають по два стрибки з парашутом. Лише після цього курсанти будуть проеккзаменовані та допущені до польотів, – розповів офіцер.

Планується, що вже з середини квітня випускники сядуть у кабіни літальних апаратів разом із

інструкторами, а згодом вони виконуватимуть самостійні польоти.

Слід зазначити, що незабаром до майбутніх льотчиків-винищувачів та вертолітників приєднаються ще близько 35 їхніх товаришів по курсу з числа військових штурманів, льотчиків військово-транспортної авіації та офіцерів бойового управління польотів авіації.

Дмитро Чалий,
м. Харків.

НАШІ В ЛІБЕРІЇ

Українські вертолітники нарощують інтенсивність польотів

Льотний склад 56-го окремого вертолітного загону ЗС України сил Місії ООН у Ліверії, де командиром військовий льотчик першого класу полковник Петро Пліс, провів навчально-тренувальні польоти на вертольоті типу Мі-8 та Мі-24 у форматі "день-ніч" у простих метеороумовах.

У польотах брали участь 10 військових льотчиків. Практично всі вони мають досвід виконання завдань у Західній Африці, але й надалі вдосконалюють отримані теоретичні знання та практичні навички. У ролі інструкторів польоти забезпечували заступники командира загону військові льотчики 1-го класу підполковники Віталій Цапко та Олександр Чаплінський.

За льотну зміну було здійснено 41 політ, загальний наліт екіпажів склав близько 9 годин. У ході польотів було виконано чергові перевірки техніки пілотування льотним складом, підготовка інструкторів, пілотів до бойових дій вдень та вночі в простих метеорологічних умовах. Екіпажі відпрацювали польоти в зону, на майданчик обмежених розмірів, за встановленим маршрутом, по колу, на виконання пошуково-ря-

тувальних робіт вночі та на бойове застосування з виконанням поставлених завдань.

– Українські вертолітники в Ліверії під стягом ООН покликани вирішувати широке коло бойових завдань. Специфічною особливістю цієї країни є те, що виконання більшості завдань пов'язане з польотами на малих та гранично малих висотах. Це накладає на льотні екіпажі певну додаткову відповідальність за якість підготовки до польотів, за детальне вивчення району польотів, штучних та природних перешкод, особливостей маршрутів. Тому ці навчально-тренувальні польоти вдосконалюють практичне вміння військовослужбовців виконувати ряд завдань на різних висотах, в різний час доби, – наголосив полковник Петро Пліс.

Офіцер зазначив, що усі екіпажі, спеціалісти наземних служб, котрі були задіяні до забезпечення польотів, на "добре" відпрацювали поставлені завдання.

Руслан Лінник,
Ліверія.

КОНФЕРЕНЦІЇ

Аеродромна готовність на усіх рівнях

– Незабаром у Чугуєві ставатимуть на крило майбутні повітряні аси – курсанти II, III та IV-х курсів видового вишу. Тому ми повинні впевнитися у абсолютній безпеці у всіх питаннях забезпечення практичних занять, – розпочав захід заступник начальника відділу з безпеки польотів Командування Повітряних Сил полковник Анатолій Лукіних.

Далі про готовність своїх підлеглих до початку льотної практики з курсантами розповіли військові льотчики I класу ТВО начальника ХУПСу полковник Андрій Алімпієв та командир навчально-авіаційної бригади полковник Геннадій Дубовик.

– До цього часу у частині підготовлено до експлуатації усі лі-

тальні апарати, вдосконалено алгоритм дій усіх посадових осіб, що залучаються до забезпечення польотів. Окремо зазначу, що проведено велику роботу щодо підготовки льотчиків-інструкторів. Так, лише торік 9 чоловік довели свій професіоналізм до рівня військового льотчика I чи II класів. А цього року, сподіваюся, таких осіб буде більше. Отже, мої підлеглий готові до практичного навчання кожедубівців, – доповів присутнім полковник Геннадій Дубовик.

У ході конференції було заслухано фахівців інженерно-авіаційної та орнітологічної служб, інструкторів з парашутно-десантної підготовки, представників регіональної структури державного

Фінальним акордом у підготовці до сезону аеродромної роботи стало проведення у Чугуєві льотно-методичної конференції з безпеки польотів. На односторонній захід, який відбувся на базі навчально-авіаційної бригади, залучили офіцерів Командування Повітряних Сил ЗС України, льотно-інструкторський та інженерно-технічний склад Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, авіаторів частини.

підприємства "Украерорух" та інших осіб.

Підсумки зборів підбив полковник Анатолій Лукіних.

– Можна констатувати, що до цього часу на Харківщині проведена велика робота щодо недопущення авіаційних подій та інших позаштатних ситуацій на аеродромі. Проте звертаю увагу на розумний, так би мовити, творчий підхід до планування польотів з офіцерами-льотчиками та курсантами Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, – зазначив він.

Дмитро Горбунов,
м. Чугуєв.
Фото автора.

ЛЬВІВЩИНА

Закінчення. Початок на 2 стор.

Насамперед, це стосується військових. У часинах Повітряного командування "Захід", в Західному оперативному командуванні, 13-му армійському корпусі та Академії Сухопутних військ були створені оперативні групи для аналізу ситуації, своєчасного ре-

сполучення селян зі зовнішнім світом, – розповідає заступник командира авіаційної комендатури з виховної роботи капітан Володимир Дацко. – Для цього йому довелося розчистити понад 5 кілометрів автодороги Львів-Березівка".

Та варто зазначити: все-таки головне завдання вартових неба – несення бойового чергування в

агування та координації дій сил і засобів. Для виконання завдань з протидії стихії у Львівській, Івано-Франківській, Тернопільській, Закарпатській, Волинській, Рівненській та Чернівецькій областях в готовність були приведені 696 військовослужбовців та 143 одиниці важкої інженерної та спеціальної автомобільної техніки. Для задіяння цих сил необхідно було лише звернення органів державної влади і місцевого самоврядування до військового командування.

Звичайно, без участі армійських підрозділів не обійшлося. У Львівській області упродовж доби під час пікових опадів не переривали роботи 8 вантажних автомобілів підвищеної прохідності "Урал-4320" окремого аеромобільного полку, трактори Т-150 та автогрейдер ГС-1402 Академії Сухопутних військ.

На Рівненщині цілу ніч на розчищенні доріг Дубенського та Костопільського районів працював особовий склад Центру дорожнього забезпечення Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України та загальновійськового полігону на трьох грейдерах ДЗ-122.

Військовослужбовці та потужна автомобільна техніка підвищеної прохідності окремого аеромобільного полку чергували на найбільш проблемних ділянках автошляхів у Бузькому, Жовківському, Золочівському, Пустомитівському районах Львівської області, а також на об'їзній дорозі міста Львова. Вони надали допомогу в евакуації понад 70 транспортних засобів зі снігових заметів.

Надати допомогу постраждалим були готові і військовослужбовці Галицько-Волинської радіотехнічної бригади. "В місцях розташування наших підрозділів в різних кутках західної України для надання дівчої допомоги були визначені підрозділи та потужна автомобільна техніка, – каже заступник командира бригади з виховної роботи підполковник Олександр Малушенко. – На допомогу постраждалим водіям виїжджали військовослужбовці одного з наших батальйонів в Кам'янка-Бузькому районі на Львівщині зі своїм автомобілем "КрАЗ-255". Завдяки вчасному втручання вартових неба вдалося уникнути виникнення заторів.

Визволяли авіатори зі снігового полону і цілі населені пункти. Повністю замело дорогу до села Скнилів. Сільський голова звернувся по допомогу до авіаційної комендатури, яка розташована неподалік. "Технік безпеки руху прапорщик Богдан Сокур на аеродромній комбінованій поливальній машині відновив

систему протиповітряної оборони країни. І під час аномальних опадів вони не мали права на помилки чи прорахунки, як, наприклад, комунальні служби. "Бойові позиції наших зенітних ракетних дивізіонів часто розташовані в лісах осторонь від населених пунктів, – зазначає командир Львівського зенітного ракетного полку імені Івана Виговського полковник Олександр Гуменюк, – в даний час наші підрозділи несуть бойове чергування. Незважаючи на снігопади, ми в повному обсязі виконуємо покладені на нас відповідальні завдання. Військовослужбовці проклали багато кілометрів лісових доріжок для доступу до віреної техніки, її обслуговування, охорони та оборони".

У найважчій ситуації опинились військовослужбовці третього дивізіону полку. Він розташований в глухому лісі на відстані 10 кілометрів від населених пунктів. Тут нема жодного магазину чи аптеки, за речами найпершої необхідності, як от хліб чи ліки, треба виїжджати в село. "В своєму військовому містечку ми швидко зробили дороги поміж сніжні кучугури, – розповідає заступник командира дивізіону з виховної роботи майор Володимир Васишин. – Тож на бойову роботу снігопади не вплинули. А от зі сполученням з зовнішнім світом могли виникнути проблеми. Подолати десять кілометрів замешаної лісової дороги не змогли б ані автомобілі, ані люди. Чекати допомоги нам теж нема звідки. Тож довелося ліквідувати замети власними силами. З цим ми успішно справились. Снігову блокаду прорвали".

В Стрийському зенітному ракетному полку довелося задіявати снігоочисну техніку для прокладання дороги до позицій бойового чергування, які знаходяться в полі. "Звичайно, ситуація склалася нестандартна, але не надзвичайна, – зазначає заступник командира полку з виховної роботи підполковник Ігор Шпаргалюк. – Жодної хвилини наші позиції не були заблоковані снігом. Для цього задіяли необхідну техніку".

В Галицько-Волинській радіотехнічній бригаді також зауважу – аномальні снігопади жодним чином не вплинули на несення бойового чергування. "Усі шістнадцять наших підрозділів виконують бойову роботу, – каже командир бригади полковник Михайло Донченко, – вони забезпечені стійким зв'язком, не було перебоїв електропостачання. Ми несемо бойове чергування, і снігопади цій відповідальній роботі не повинні заважати".

Владислав Назаркевич,
"Крила України".

На передовій боротьби зі стихією

ВІННИЦЯ

Станом на 15.00 години 23 березня 2013 року військовослужбовцями Повітряних Сил розчищено від снігових заметів близько 220 кілометрів вулиць міста Вінниці та передмістя. За словами першого заступника Вінницького міського голови Володимира Кістіона, завдяки спеціальній техніці військових в ніч з 22 на 23 березня вдалося розчистити найскладніші ділянки вулиць міста, особливо під'їзних шляхів пунктів невідкладної допомоги, трамвайних та тролейбусних депо.

– Ми вдячні військовим за ту допомогу, яку вони надають місту, завдяки чому ситуацію в Вінниці вдалося стабілізувати. 23 березня більше 50 одиниць громадського транспорту виїхали вчасно на маршрут, – підкреслив Володимир Кістіон.

Починаючи з 15.00 години, до розчищення доріг у місті Вінниці приступили ще п'ять одиниць інженерно-аеродромної техніки типу АКПМ-3, КРАЗ та шнеко-роторні очисники.

Професійно при цьому діяли старший машини, водій – водій взводу матеріального забезпечення в/ч А2287 старший солдат

Юрій Гарашук, який особисто розчистив близько 110 км вулиць міста Вінниці, водій автомобільної роти автомобільного батальйону в/ч А2287 сержант Олександр Луцишен витягнув зі снігового колапсу 16 одиниць техніки. Слова великої вдячності за вчасно надану допомогу місцевому населенню було адресовано водіям спецтехніки старшим сержантам Сергію Поплінському, Віталію Мордванюку, які в непростих умовах штормового попередження вивільнили від снігу більше десятка одиниць цивільного та громадського транспорту.

Прес-центр ПС.

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА

У зв'язку зі складними погодними умовами та для своєчасного реагування на ситуацію та координацію зусиль, рішенням військового комісара Івано-Франківського обласного військового комісаріату полковника Ігоря Павлюка розгорнуто оперативні групи в обласному та районних військових комісаріатах.

16 березня через оперативну групу обласного військового комісаріату на командира авіаційної комендатури Повітряного командування "Захід" підполковника Миколи Мошенського, що у Коломиї, надійшла заявка з Івано-Франківської обласної державної адміністрації щодо залучення спеціальної техніки для очищення автошляхів Коломийського та Городенківського району від снігових заметів. Військові зреагували миттєво. Цього ж дня особовий склад та техніка авіакомендатури приступили до ліквідації наслідків негоди.

З 16 по 17 березня та з 22 по 25 березня, екіпажем снігоочисної машини ШРСО у складі водія-оператора взводу забезпечення авіаційної комендатури старшини військової служби за контрактом Любомира Носула

під керівництвом заступника командира з матеріально-технічного забезпечення військової частини майора Андрія Кулика розчищено від снігу складні ділянки дороги Коломия-Городенка-Устечко, яка є важливим автомобільним сполученням в напрямку сусідніх обласних центрів – міст Тернополя та Чернівців.

За цей період поблизу населених пунктів Чернятин, Сороки та Семаківці Городенківського району до снігового полону потрапило близько 170 транспортних засобів, в тому числі і пасажирські автобуси, які було визволено після розчищення дороги військовослужбовцями. Загалом особовим складом авіакомендатури розчищено від снігу понад 120 кілометрів автомобільних доріг.

Любомир Демчук.

ЖИТОМИР

Протягом минулих вихідних на Житомирщині та у самому обласному центрі випала місячна норма снігу, що практично паралізувало основні транспортні магістралі області та Житомира. На дорогах утворилися величезні затори, люди не мали змоги дістатися до місць призначення. Електрифікований громадський транспорт міста практично не виконував свої функції щодо перевезення громадян.

На виконання Указу Президента України "Про проведення надзвичайних заходів, спрямованих на подолання наслідків стихійного лиха в областях України, що постраждали у зв'язку з безпрецедентними снігопадами", з метою надання допомоги місту у подоланні наслідків стихії 23 та 24 березня силами курсантів Житомирського військового інституту імені С.П.Корольова Національного авіаційного університету було організовано прибирання снігу на проспекті Миру та розчищення від льоду та снігу трамвайної колії від площі Перемоги до вулиці Бориса Тена, що становить приблизно 4 кілометри "залізної", надзвичайно важливої транспортної артерії міста. Курсанти Житомирського військового інституту разом із працівниками комунального підприємства "Житомирське трамвайно-тролейбусне управління" самовіддано та якісно виконали поставлене завдання та поновили рух

трамваїв у Житомирі.

Заступник керівника оперативного штабу для забезпечення безперебійної роботи об'єктів життєдіяльності міста, заступник міського голови Микола Боро-

вєць щиро подякував курсантам за розуміння, ініціативу та активну участь у заходах, спрямованих на подолання наслідків безпрецедентного снігопаду у Житомирі.

Олександр Лиманець.

ХМЕЛЬНИЧЧИНА

У ніч на суботу 23 березня Хмельниччину щедро притрусило і замело добряче. Найскладніша ситуація з прохідністю була на автошляхах районного значення. Якщо основні магістралі загальнодержавного і міжобласного значення особливо не постраждали від стихії, то у Старосинявському, Старокостянтинівському, Ярмолинецькому та деяких інших районах краю снігові замети відрізали життєво-важливі транспортні сполучення сотень сіл з райцентрами.

Так, до обіду 23 березня у Старокостянтиніві силами і засобами двох військових частин вже було розчищено майже 60 кілометрів міських доріг. Центральну вулицю міста і найважливіші шляхи до міської і районної лікарень Старокостянтинівки від снігу прибирав автогрейдер ДЗ-143 від Центру забезпечення автомобільною технікою та майном Збройних Сил України. Від батальйону аеродромно-технічного забезпечення бригади тактичної авіації Повітряного командування "Захід", якою командує полковник Микола Коваленко, було залучено трактор Т-150К. Міняючи один іншого за його кермом пра-

цювали сержант Олександр Мосійчук та солдат Роман Головок. Військовослужбовці-контрактники від снігу очистили житловий масив в районі залізничного вокзалу Старокостянтинів-ІІ, під'їзди та територію самого залізничного вокзалу. Завдяки умілим діям військовослужбовців за дві години було розчищено трохи більше 20 кілометрів доріг, відновлено сполучення між містом і залізничним вокзалом Старокостянтинів-ІІ, рух міського автомобільного транспорту по вулицях Закузьминська, Попова та Миру.

У суботу і неділю у боротьбу зі снігом у самому обласному центрі, у місті Хмельницькому, приступив особовий склад окремого інженерно-аеродромного батальйону ПвК "Захід", де командиром полковник Олександр Катюха. На автогрейдері ДЗ-143 та бульдозері ДЗ-110 військові інженери спільно з представниками Державної служби з надзвичайних ситуацій розчистили близько 40 кілометрів мережі міських доріг. Навколишні дороги Хмельницького району на автогрейдері ДЗ-122 звільняли від снігу військовослужбовці авіаційного складу ракетного озброєння і боеприпасів Повітряних Сил Збройних Сил України. У підсумку, автогрейдером було розчи-

щено 64 кілометри доріг та прокладено шляхи сполучення до чотирьох населених пунктів – Грузевиця, Чорний острів, Маркевичі та Антоновка.

Крім того, 23 березня одна інженерна машина розгородження ІМР-2М1 від авіаційного складу, у супроводі автомобіля ДАІ, здолавши своїм ходом 20-кілометрову відстань дісталась районного центру Ярмолинець. Командир військової частини підполковник Микола Сандул телефоном повідомив, що екіпаж у складі старшого важкої гусеничної машини капітана Анатолія Мельника і механіка-водія молодшого сержанта військової служби за контрактом Сергія Паюка на шляху до Ярмолинець першими звільнили від снігу дороги селищ Лозове та Виноградівка.

– Наша ІМР-ка, – каже підполковник Микола Сандул, – почала роботи з розчищення доріг 23 березня і не припиняла їх до 26-го включно. За ці чотири дні незмінним екіпажем важкої гусеничної машини від снігового полону було звільнено півтора десятка сіл Ярмолинецького району, розчищено майже дві сотні кілометрів доріг на найскладніших ділянках районного значення та тих, які ведуть до самих населених пунктів.

Загалом, лише за два вихідні дні – 23 і 24 березня, силами і засобами військових частин Збройних Сил України, які дислокуються в межах Хмельниччини, розчищено майже 200 кілометрів доріг. У подоланні наслідків негоди було задіяно більше двох десятків автомобільної, спеціальної, інженерної колісної і гусеничної важкої техніки. У Хмельницькому, Шепетівському, Славуцькому, Старокостянтинівському, Ярмолинецькому та Кам'янець-Подільському гарнізонах було залучено більше чотирьох з половиною сотень військовослужбовців Збройних Сил України.

Андрій Агєєв.
м. Хмельницький.
Фото автора
та з архівів військових частин.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

Квартирне питання гостро стоїть і в благополучній Феодосії

У Криму, на незалежному майданчику Феодосійського інформаційного прес-клубу, пройшла прес-конференція голови житлової комісії Феодосійського гарнізону полковника Ігоря Головешченка. Зазначимо, що Ігор Васильович вже довгий час служить в Державному науково-випробувальному центрі ЗС України на посаді заступника командира частини з виховної роботи – старшого льотчика-випробувача і в гарнізоні користується значним авторитетом. Не дивно, що саме йому військові довіряють вести громадську роботу щодо забезпечення їхніх родин житлом.

Ігор Головешченко повідомив мас-медіа, що в загальній черзі у Феодосії – 886 осіб. За його словами, Феодосія – один з найбільш благополучних в цьому сенсі гарнізонів. Тим не менше, є й гострі питання. Ігор Головешченко докладно зупинився на житлових недобудовах, розповів, як вирішуються резонансні питання з введенням в експлуатацію водяних та газових колекторів, поквартирного вводу газу, питання з відключенням світла.

За його словами, 6 березня Міністром оборони України Павлом Лебедєвим було проведена нарада за участю представників Головного квартирно-експлуатаційного управління оборонного відомства виключно по Феодо-

сійському гарнізону. На нараді були поставлені завдання з врегулювання резонансних питань.

Ігор Головешченко також повідомив, що з боку Міністерства оборони України все фінансування надходило вчасно. Військові родини дисципліновані в плані оплати комунальних послуг. Тим не менш, у забудовника періодично виникають проблеми, які позначаються на людях. Так, станом на сьогодні за несплату 98000 кВт від світла відключений будинок по вулиці Луговій (сmt. Щебетовка, поблизу Феодосії).

– Там жити не можна! – підкреслив полковник Головешченко. – І це при тому, що військові оплатили всі комунальні послуги.

В Феодосії в будинку за адресою Дружба 42є – подібна проблема, але станом на сьогодні світло в будинку увімкнено.

Ігор Васильович зупинився і на співпраці з місцевою владою. За його словами, в міській раді військовослужбовці знаходять повну підтримку з боку мера Феодосії, Героя України Олександра Бартењева. Розповів він і про взаємодію з освітніми закладами та про військово-патріотичне виховання молоді. А на завершення старший льотчик-випробувач запросив мас-медіа на випробування авіаційної техніки, які тривають на аеродромі Кіровське.

Руслан Семенюк.
Фото автора.

АРМІЯ І КУЛЬТУРА

Мовний “десант” на території вартових неба

В розташуванні зенітного ракетного полку Повітряного командування “Центр” проведено низку заходів з культурології та мовознавства. На ці заняття були залучені усі категорії військовослужбовців, які проходять службу в управлінні частини та підрозділах забезпечення. На запрошення командування частини до військовослужбовців завітали викладачі та старшокласники 162-ї Харківської спеціалізованої школи. Протягом декількох годин гості прочитали низку лекцій та за круглим столом обговорили неповторність української культури, продемонстрували відеофільми про життя вітчизняних поетів і письменників.

– Подібні культурні “десанти” ми з нашою підшефною школою практикуємо доволі часто. Спектр тематики заходів різний. Без перебільшень, військовослужбовці духовно збагачуються після спілкування з цивільними освітянами, – зазначив заступник командира полку з виховної роботи підполковник Андрій Мерзлик.

Після проведення позапланових занять, вартові неба познайомили гостей з умовами служби та побуту військовослужбовців

строкової служби, а також провели екскурсію по кімнаті Бойової слави підрозділу.

Наступні заняття цивільні викладачі проведуть з військовими у квітні. Темою майбутнього заходу стануть сторінки історії часів звільнення України від німецько-фашистських загарбників.

Дмитро Чалий. м. Харків.
Фото автора.

ВИХОВАННЯ

“Весна визволення”

Під такою назвою в окремому полку зв'язку, де командиром підполковник Дмитро Задворнов, пройшов тематичний ранок, присвячений Дню визволення Вінниччини від фашистських загарбників.

Військовослужбовці зустрілися з ветераном Великої Вітчизняної війни полковником у відставці Ольгою Твердохлебовою та почули про історичні події з вуст живого носія історії. До речі, підрозділ, в якому служила молода розвідниця, також визволяв вінницьку землю. Тепер Ольга Іванівна бере активну участь у суспільному житті регіону, а особливо у військово-патріотичному вихованні молодих людей. У полку зв'язку вона – частий гість й щоразу розповідає нові історії із багатого життєвого досвіду.

А от музичні твори тієї грізної доби військовослужбовці почули у виконанні ще одного ветерана – Геннадія Івановича Ушакова, який за допомогою свого баяна майстерно передав атмосферу того часу. Такі пісні, як “На сонячній поляночці” та “Огонек”, прозвучали якось по-особливо. Підтримали ветеранів й учас-

ники художньої самодіяльності полку – Лілія Шумейко та Леся Дудник, які нагадали присутнім про “Катюшу”. Також звучали вірші й гарний гумор: настрої піднімав “Василий Теркин”.

– Захід пройшов цікаво, в теплій та дружній атмосфері, – розповідає його організатор – начальник клубу частини старший прапорщик Віталій Кирицький. – Для зв'язківців головне – не втратити зв'язок поколінь й пам'ятати свою історію, – додав він.

Юрій Ігнат.
“Крила України”.

ПРИЗОВ

На строкову відбирають кращих

Порядок проведення весняної призовної кампанії на Донеччині, відбір кандидатів для служби за контрактом та інші питання піднімалися в ході прямої телефонної лінії з читачами регіональної редакції “Комсомольської правди в Україні”. Гостями прес-центру друкованого видання стали начальник Донецького гарнізону полковник Сергій Камеш та офіцери обласного військового комісаріату.

– Усі військкомати Донецької області повністю готові до вивчення потенційних солдатів-строковиків. Так, у квітні-травні ми приведемо до лав Збройних Сил та інших військових формувань 800 чоловік. Тому застерігаю юнаків від ухилення від призову, за що можна понести кримінальну відповідальність, – розпочав розмову з читачами полковник Сергій Камеш.

Далі на адресу заступників Донецького обласного військового комісара полковників Сергія Петрова та Валентина Колесника пролунали запитання стосовно порядку надання відстрочок,

проходження альтернативної служби тощо.

– Ми не набираємо, а відбираємо кращих для збройного захисту Батьківщини. Повірте, тих, хто свідомо бажає служити, набагато більше, ніж принципових пацифістів. Тому раджу усім юнакам після отримання повістки, прибути до нас і пройти усі випробування з весняними рекрутами. До речі, без постановки на військовий облік у хлопців виникатимуть проблеми зі вступом до вишів, виїздом за кордон чи працевлаштуванням на серйозну роботу, – зауважив полковник Валентин Колесник.

Щодо надання відстрочок, то таким претендентам треба обов'язково прийти до райвійськкоматів і викласти свої причини.

На запитання про можливість проходження служби за контрактом донеччанин відповів полковник Сергій Петров.

– З початку року до нас звернулися сотні людей на предмет їхньої професійної служби. Хтось з них твердо вирішив піти в армію, інші приходили, аби тільки поцікавитися. Із підняттям грошового забезпечення воїнам-десантникам та військовим морякам, є багато бажань служити саме в цих родах військ. Загалом, у першому півріччі ми плануємо відібрати понад 200 чоловік, а можливо, й більше, якщо й надалі підвищуватимуться соціальні гарантії військової служби, – пояснив заступник Донецького обласного військового комісара.

В цілому діалог командування Донецького гарнізону та обласного військового комісаріату з мешканцями Донеччини пройшов в досить конструктивній атмосфері.

Дмитро Горбунов.
м. Донецьк.
Фото Валентина Колесника.

Земля Міноборони залишається ласим шматком для “ділків”...

ЗАКОН Є ЗАКОН

Земля Міністерства оборони України завжди була, є і буде ласим шматком для не чистих на

руку махіаторів, які не проти дарма поживитися за державний кошт. Тому питання забезпечення поновлення порушених інтересів держави у сфері земельних відносин на постійному контролі Вінницької прокуратури з наглядом за додержанням законів у воєнній сфері.

Так, нещодавно завдяки вчасному і оперативному реагуванню працівників прокуратури оборонного відомству було повернуто земельну ділянку Центрального військового клінічного санаторію “Хмільник”.

– Площа цієї унікальної земельної ділянки сягає 0,2 гектари та оцінюється трохи більше ніж у 140 тисяч гривень, – розповів старший прокурор Вінницької прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері Андрій Сопівник, який проводив перевірку цільового

використання земель санаторію, заявляв позов і представляв інтереси держави у судах різних інстанцій.

Він також підкреслив, що земельну ділянку у санаторію рішенням Хмельницької міської ради було незаконно вилучено ще майже десять років тому. Зроблено це було шляхом махінацій при виготовленні земельнопорядної документації, звісно ж, не без сприяння військових посадовців у Хмельнику, Вінниці і Києві.

Після довготривалих судових за-

сідань незаконність вилучення ділянки у санаторно-лікувального закладу Міноборони була доведена, що підтверджено відповідним рішенням суду.

На цьому прокуратура не зупинилась, і днями через суд було скасовано ще одне незаконне рішення Хмельницької міської ради про передачу іншої ділянки площею у 0,3 гектара і вартістю у понад 150 тисяч гривень.

Андрій Агєєв.
м. Вінниця.

Льотчик за покликанням...

Так можна одразу сказати про командира авіаційної бригади тактичної авіації Повітряного командування "Південь" полковника Володимира Помогайба, який особистим прикладом не тільки ставить "молодь на крило", а й передає свій безцінний досвід й бувалим військовим льотчикам. Для підлеглих він – не тільки вимогливий командир-лідер, а й справедливий керівник, який завжди турбується про особовий склад частини і докладає всі свої зусилля для підтримання боєготовності ввірених йому підрозділів на належному рівні.

Народився Володимир Віталійович в м. Чугуїв Харківської області в сім'ї військового льотчика. Тож не дивно, що з юних років він намагався у всьому бути схожим на свого батька Віталія Помогайба, якого вважає своїм головним радником у житті.

– У дитинстві більш за все я мав стати, як і мій батько, льотчиком. Скільки себе пам'ятаю, я завжди із зацікавленням слухав його розповіді про захоплюючі дух польоти та любив читати книжки про видатних підкорювачів п'ятого океану. Тому, коли у 1985 році я закінчив середню школу, за порадою батька обрав Харківське вище військове авіаційне училище льотчиків, до якого того ж року успішно склав іспити. А у 1989 році отримав довгоочікувані "ключі від неба", – розповідає полковник Володимир Помогайбо.

Завдяки своїй наполегливості та постійному вдосконаленню фахової майстерності, полковник Володимир Помо-

гайбо пройшов шлях від своєї первинної посади "льотчик" до командира авіаційної бригади тактичної авіації Повітряного командування "Південь" та отримав класну кваліфікацію "військовий льотчик 1-го класу". Будучи молодим льотчиком, як один із кращих, він став льотчиком-інструктором і протягом декількох років навчав молодих пілотів спочатку старшим льотчиком-інструктором, а згодом – командиром ланки інструкторського бомбардувального авіаційного полку (учбового). Так, спочатку, після закінчення училища, льотчик Помогайбо був штурмовиком, згодом – бомбардувальником, доки наприкінці дев'яностих знову не пересів у кабінку "грача". Відтоді з молодого талановитого льотчика, командира ланки від доріс до досвідченого комбрига.

– Для того, щоб досягти поставленої мети, потрібно постійно працювати над собою, підвищуючи свій професійний рівень, ніколи не зупинятися на досяг-

нутому та бути взірцем для своїх підлеглих, – ділиться думками офіцер.

Варто відзначити, що саме авіаційна бригада тактичної авіації Повітряного командування "Південь" полковника Володимира Помогайба, за підсумками 2012 навчального року була визначена кращою авіаційною бригадою в Повітряних Силах Збройних Сил України. А це – показник неабиякий!

– Я вважаю себе щасливою людиною. Адже моя мрія здійснилася – і я літаю! Насправді для мене польоти – це дуже серйозна справа, але без цього я не уявляю ні свого життя, ні служби у Збройних Силах, – говорить полковник Володимир Помогайбо.

Тож цей льотчик за покликанням і далі, кожен раз сідаючи за штурвал літака, із захопленням продовжує підкорювати нескінченні небесні простори...

Наталія Толстова.
м. Миколаїв.

Андрій Дзюма – взірець для сержантів

Для кожного чоловіка настає момент у житті, коли треба зробити правильний вибір на користь майбутньої професії. Кілька років тому перед таким вибором опинився Андрій Дзюма, випускник загальноосвітньої школи міста Стрий, що на Львівщині. Андрій сам подумав, порадився з батьками та друзями і твердо вирішив пов'язати свою долю із Збройними Силами України.

Відтак, службу розпочав у 2009 році в Об'єднаному навчальному центрі Повітряних Сил Збройних Сил України у м. Васильків на Київщині. Протягом двох років Андрій Дзюма обіймав посаду оператора зенітної ракетної обслуги однієї з батарей зенітного ракетного дивізіону. Служба проходила поблизу батьківської домівки, тому фінансові труднощі (а контрактник тоді отримував до тисячі гривень) якимось вдалося пережити. Тепер Андрій, як і багато хлопців, що не зневірилися у своєму виборі, більш оптимістично дивиться у майбутнє. Адже у багатьох визначених частинах контрактники уже отримують подвійне грошове забезпечення. До того ж, протягом року керівництво відомства планує поетапно збільшення грошової надбавки для усіх категорій військовослужбовців.

Власне, тут і стане в нагоді прагнення Андрія до професійного росту та самовдосконалення. Бо ще в 2011 році він закінчив базовий рівень школи підготовки сержантів при навчальному центрі у Василькові і з листопада цього ж року призначений на посаду заступника начальника – старшого оператора зенітної ракетної обслуги зенітної ракетної батареї. А це суттєво впливає на різницю у грошовому забезпеченні (йдеться про солдат та сержантів).

За словами командирів та старших начальників, сержант Андрій Дзюма – взірець для усього сержантського корпусу дивізіону. Йо-

го не раз заохочували і в частині, і на рівні Повітряного командування "Захід". Він має п'ять подяк та три грамоти. Командири щоразу відзначають його професійні, ділові та особистісні якості, а особливо – прагнення до професійного зростання.

Сержант Дзюма має кваліфікацію "Фахівець 2-го класу". Він регулярно організовує та проводить заняття з підлеглими з професійної підготовки. Андрій і сам сумлінно вивчає військову справу, зразково виконує обов'язки, вдосконалює фахові методичні навички й завжди готовий до виконання поставлених завдань.

– В колективі користується по-

вагою та авторитетом, а це – найголовніше, – розповідає про підлеглого командир дивізіону підполковник Олег Краснонос. – У житті колективу сержант Дзюма бере активну та ініціативну участь. Накази командирів виконує точно та у визначені терміни.

Сержант Андрій Дзюма допущений до несення бойового чергування в системі протиповітряної оборони держави і має понад двадцять чергувань у складі чергової бойової обслуги. Саме такі сержанти – професійні, цілеспрямовані, наполегливі, працюють і потрібні Збройними Силами на важливому етапі реформування війська.

Юрій Ігнат. "Крила України".

Беремо приклад з кращих!

Старший лейтенант Владислав Волошин виконує обов'язки на посаді старшого льотчика авіаційної ланки авіаційної ескадрильї бригади тактичної авіації, що базується на аеродромі Кульбакіне, з жовтня 2010 року. За досить недовгий час перебування на посаді, завдяки наполегливій праці та постійному підвищенню своїх професійних навичок, він зміг добитися значних успіхів у службовій діяльності. За це був неодноразово відзначений вищим керівництвом. Виконує польоти на літаках Су-25 та Л-39, старший лейтенант Волошин тільки за минулий рік налітав понад 67 годин!

Офіцерський шлях Владислав обрав не випадково. Ще з дитинства батько прищепив сину любов до Батьківщини. Як розповідав нам офіцер, він ще хлопчиком із захопленням дивився художні фільми про військових асів часів Великої Вітчизняної війни. Та мрія: "Ось підросту – і стану льотчиком...". Тож у 2006-му, одразу після закінчення школи, коли настав час обирати свій життєвий шлях, юнак ані секунди не сумнівався. Владислав давно вирішив, що його доля буде пов'язана лише з військовою справою.

Так і сталося. Після довгої ретельної підготовки, після численних медкомісій, профвідборів, вступних іспитів, 17 липня 2006 року Владислав Волошин став курсантом льотного факультету Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

В університеті курсант Волошин вчився сумлінно та наполегливо. Завжди старанно вивчав та осмислював пройдений матеріал. А під час льотної практики успішно переймав навички від досвідчених льотчиків-інструкторів. Тож Владислав подавав надію на успішну офіцерську кар'єру ще тоді, в ХУПСі.

Старший лейтенант Волошин завжди намагався якнайкраще застосовувати на практиці здобуті знання. Він чітко усвідомлює, що успіх до льотчика не приходить сам по собі. Для його досягнення необхідно постійно самовдосконалюватися. Владислав завжди знаходить час для того, щоб працювати над собою. Адже вважає: аби бути справжнім професіоналом, треба завжди бути вимогливим як до себе, так і до виконання свої обов'язків.

У колективі старший лейтенант Волошин характеризується тільки з позитивного боку. Владислава поважають і прислухаються до його думки. Як розповідають колеги, він поводить себе завжди ввічливо та порядно, людяно та гідно. Відтак, для багатьох з них молодий льотчик є взірцем справжнього офіцера.

Микола Цвіцинський.

В Україні за "Каталогом
видань України"

22792
індекс

В Росії по каталогу Роспечати
"Газеты. Журналы" (стр. 430)

АВІАЦІЯ
5 2011
реша

ПЕРЕДПЛАТА 2013 ПОДПИСКА

Докладно про різні літальні апарати, авіація у світових війнах та локальних конфліктах, новітні авіаційні тенденції, креслення авіаекзотіка та інше.

Деякі з раніш виданих журналів та іншу нашу продукцію Ви можете придбати звернувшись до редакції

www.aviation-time.kiev.ua a/c-166, Київ, 03062, Україна. тел./факс: (044) 454-30-47 e-mail: info@aviation-time.kiev.ua

Видається
з 1992 р.

Роль і місце військового виховання в системі підготовки Збройних Сил України

Серед актуальних проблем, що стосуються ролі та місця військового виховання в системі комплексної підготовки військовослужбовців в лавах Збройних Сил України на сьогоднішній день вирізняються проблеми нормативно-правового забезпечення виховної діяльності в Збройних Силах України, розробки методологічної бази, відповідно до сучасних вимог та узгодження існуючих традицій військового виховання з трансформаційними процесами, що мають місце як в системі військової освіти та науки, так і на особистісному рівні – в ціннісному інтересу суб'єктивному світі окремого військовослужбовця.

Відповідно до Концепції ідеологічної роботи у Збройних Силах України, яка затверджена Міністром оборони України у лютому цього року, щодо введення в систему підготовки військ (сил) начального предмету “Военно-ідеологічна підготовка”, виховання має розглядатись як один з провідних механізмів формування у військовослужбовців цілісного наукового світогляду, високого рівня самосвідомості та активної громадянської позиції.

Військове виховання – це сукупність односторонніх і внутрішньо узгоджених наукових педагогічних впливів, знання яких дозволяють формувати та розвивати особистість воїна, впливати на військовий колектив згідно з визначеними цілями загального і військового виховання. Теорія військового виховання покликана озброїти вихователів професійними знаннями, педагогічними навичками та вміннями і практичним досвідом організації виховної роботи у Збройних Силах України. Існують також часткові теорії виховання, зокрема – військово-професійного виховання, національного, морально-екологічного, теорія фізичного виховання, виховання в колективі та через колектив і інші, які складають підвалину для обґрунтування загальної теорії виховання військовослужбовців.

Кожний з цих напрямків виховання має свої, властиві тільки йому цілі, ідеали, завдання, принципи, зміст, методи і форми виховних впливів, які сприяють реалізації загальної мети виховання військовослужбовців. В умовах війська йдеться про підготовку військовослужбовця до ефективної діяльності в сучасній війні та свідомої його участі в житті Української держави. Основною функцією часткових теорій військового виховання має бути, з однієї сторони – узагальнення знань, що стосуються певної сфери виховної діяльності, а з другої – у забезпеченні загальної

теорії військового виховання положеннями, які підлягають систематизації, узагальненню та цілеспрямованому використанню вихователями.

Про успіх чи ефективність виховної роботи у військовому підрозділі, в першу чергу, свідчить досягнення загальних цілей військового виховання, відповідність досягнутих результатів загальноприйнятним і військовим ідеалам, їх вплив на загальний стан справ у підрозділі, на підвищення ефективності бойової та гуманітарної підготовки, рівня бойової та мобілізаційної готовності, якісного несення різних видів служб, а не тільки в окремих його напрямках, наприклад, фізичного чи іншого.

Своєчасне та об'єктивне з'ясування, узагальнення й обґрунтування основних проблем загальної та часткових теорій військового виховання надає можливість об'єктивно діагностувати стан виховної роботи у військовому підрозділі та частині, передбачити результати виховних впливів, своєчасно вносити певні необхідні корективи в цей складний соціально-педагогічний процес.

На необхідність створення часткової методики виховання влучно вказував А.С.Макаренко. Він писав, що, передусім, цікавим є питання про самий характер науки про виховання. У нас серед педагогічних мислителів нашого часу й окремих організаторів нашої педагогічної роботи є переконання, що ніякої особливої, окремої методики виховної роботи не потрібно, що методика викладання, методика навчального предмета повинна містити в собі всю виховну думку.

Загальна і часткові теорії військового виховання взаємопов'язані та взаємообумовлені. Перша обґрунтовує наукові підвалини організації військового виховання, а друга – теоретико-методичні основи в окремих напрямках військового виховання. Наприклад, у такому діалектичному зв'язку знаходяться загальна теорія військового виховання і національне виховання військовослужбовців.

Теорія військового виховання, як кожна теоретична наука, має систематизувати, глибоко аналізувати і класифікувати різні виховні явища у Збройних Силах України, обґрунтувати загальні закони й закономірності, які існують між цими явищами. Вона має цікавитись не тільки тим, яким є воїн, а яким він стане, які зміни відбулися і відбуваються в його особистості під виховними впливами та в якій мірі ці зміни наближають до реалізації ідеалу військового виховання. Такі самі взаємини слід вивчати у вій-

Військове виховання є складовою військової педагогіки як галузі педагогічної науки, що вивчає сутність, закони, закономірності, цілі, принципи, зміст, методи та форми виховання військовослужбовців, а також підготовки військових підрозділів і частин до ведення бойових дій. Вона досліджує найбільш стійкі, суттєві зв'язки, відношення між навчанням, вихованням, розвитком, психологічною підготовкою та самовдосконаленням воїнів, військових підрозділів і частин.

ськовому колективі як важливою об'єкту виховних впливів.

У зв'язку з цим виникає обґрунтована потреба дослідження процесу виховання військовослужбовців як системного соціально-педагогічного явища та всіх його складових елементів. Воно містить такі елементи: цільово-мотиваційний, змістовний, процесуальний, оціночно-результативний компоненти, умови протікання виховного процесу, вихователів і вихованців.

Вихователями є командири, начальники, військові колективи, характер діяльності яких характеризується усвідомленістю, систематичністю, планованістю, послідовністю і комплексністю. Вихованцями є всі військовослужбовці, військові колективи, працівники Збройних Сил України, члени сімей військовослужбовців, які є не пасивними спостерігачами. Вони активно реагують на виховні дії, які спрямовані до них, усвідомлюють їх та вносять відповідні зміни у свої переконання, життєві настанови, характер дій тощо. Ця свідомо-взаємодія вихователя і вихованця є найважливішою характеристикою процесу виховання.

Пізнання структури процесу виховання військовослужбовців та з'ясування змін, які відбуваються у цьому процесі в особистості вихованця і соціально-психологічних якостях військового колективу, складають основний предмет досліджень теорії військового виховання.

Для досягнення позитивних результатів у вихованні військовослужбовців необхідно володіти певними науковими засадами та методами виховного впливу на них, тобто виникає гостра потреба поєднання теорії військового виховання з практикою. У цьому проявляється одна з основних закономірностей – єдність теорії та практики, коли визначені теоретичні зв'язки і залежності впливають на правила практичних дій. Тому спочатку слід чітко з'ясувати, які зміни мають відбуватися в особистості військовослужбовця, соціально-психологічних характеристиках військового колективу в результаті військового виховання та визначити основні види виховних впливів. Безумовно, процес військового виховання спрямований на формування і розвиток особистості воїна, на згуртування військового колективу, формування його виховних функцій. Свідомо використовуються терміни “формування”, “розвиток”, тому що цим увага акцентується на творчому, а не механічному чи терапевтичному характері виховної діяльності у Збройних Силах України.

Військове виховання відбувається на основі чітко визначених соціально-моральних і військових цінностей, які знайшли свій відбиток у військових статутах і воїнському етикеті та визначають загальний напрям добру змісту і методів виховання. Ці цінності визначають ідеал військового виховання, основні якості особистості воїна та військового колективу, які слід формувати.

Ідеал військового виховання у Збройних Силах України – це формування особистості воїна-громадянина України на засадах

загальнолюдських та національних цінностей, який керується у своїй діяльності вимогами воїнського етикету, спроможний майстерно діяти в умовах сучасної війни, це справжній патріот, який б'є про честь і гідність військовослужбовця Збройних Сил України. Впровадження у виховну практику цього ідеалу передбачає одночасний розвиток інструментальних і мотиваційних якостей особистості воїна.

До інструментальних якостей належить все, що відноситься до ефективної діяльності воїна: розумовий розвиток, освіта, навички та вміння, досвід. Ці якості особистості характеризують інтелектуально-фізичну сферу воїна. Перелічені якості вкрай необхідні для ефективної діяльності, за допомогою них воїн реалізує власні потреби, завдання військового навчання і виховання. Воїн, який не має мінімуму певних військово-професійних знань, навичок і вмінь, неспроможний адаптуватися до військової служби та жорстких умов сучасної війни.

До мотиваційних якостей особистості воїна належать потреби, прагнення, переконання, мотиви і мотивації, цілі та ідеали його життєдіяльності. Ці якості стосуються як мотиваційної, так і емоційно-вольової сфери особистості воїна.

Таким чином, військове виховання має торкатись усіх сфер особистості воїна: інтелектуальної, емоційно-почуттєвої, вольової, мотиваційної, фізичної, психологічної тощо.

У процесі формування особистості воїна, певної сукупності його особистісних якостей маємо справу з різними видами виховних впливів. Вони можуть бути спрямовані як на окремих воїнів, так і на військові колективи, але також можуть бути застосовані в певних виховних системах, мають динамічний і змінний характер, хоча можуть бути як випадковими, так і цілеспрямованими. Деякі з них існують незалежно від волі вихователів і вихованців, інші є результатом свідомих дій. Водночас, як перші, так і другі можуть безпосередньо або посередньо впливати на інструментальну та мотиваційну сферу особистості воїна. Всю сукупність виховних впливів на основі характеру їх дій на вихованців можна класифікувати на постійні, опосередковані та змінні.

До постійних виховних впливів належать такі дії, які мають вплив на формування особистості воїна, але якими вихователі не можуть оперувати вільно: не спроможний їх ні змінити, ні реконструювати протягом якогось часу. Наприклад, це вік воїнів, освіта, соціальне походження, сім'я тощо.

До змінних виховних впливів належать такі дії, які створюються, регулюються, вдосконалюються вихователями. Наприклад, створення військових колективів, опрацювання програм гуманітарної підготовки і планів виховних заходів, обґрунтування методики застосування заходів заохочення та примусу, змісту конкретних виховних заходів тощо.

У процесі виховання ці впливи спричиняють певні зміни в особистості

стості воїна, які можна визначати як виховний факт. Виховним фактом можна визнати тільки такі педагогічні явища, що спричиняють суттєві зміни в настановах і поведінці воїна та військового колективу й є наслідком свідомої взаємодії вихователя і вихованця. Ця співпраця має дати поштовх внутрішнім психофізіологічним механізмам самовдосконалення. Такі зміни можуть мати місце не тільки в об'єкті виховання, але й у цілих виховних системах.

Наступною важливою методологічною проблемою теорії військового виховання є оцінка і вимір результатів як виховної роботи в певних виховних системах, її складових елементів, змін у вихованцях внаслідок виховних впливів. На зміст цієї роботи мають вплив такі процеси. По-перше, для оцінки виховної роботи слід чітко встановити її предмет. Це, безумовно, різні елементи системи виховання військовослужбовців і конкретні виховні заходи у Збройних Силах України. Їх слід оцінити з точки зору відповідності досягнутих результатів визначеним ідеалам і цілям виховання, ефективності їх впливу на життєдіяльність військового колективу. Звичайно, предметом такої оцінки також є конкретні якості та зміни в особистості воїна і військового колективу, ефективність і результативність їх бойової діяльності.

Будь-яка оцінка здійснюється на підставі певних критеріїв. У виховній роботі – це конкретні зміни в настановах і поведінці військовослужбовців, у характері бойової підготовки окремих військовослужбовців і військових підрозділів, дійсний стан справ у підрозділах. Основним критерієм такої оцінки є відповідність отриманих результатів ідеалу (ідеальному стану, нормі). Таке порівняння можливе у такому випадку, коли відомі вихідні дані та отримані результати. Об'єктивне порівняння можна отримати під час виміру цих змін, визначення їх причин, з'ясування джерел як досягнень, так і недоліків. Така оцінка має об'єктивний характер і, відповідно, – позитивний вплив на ефективність діяльності всіх елементів виховної системи.

Отже, теорія військового виховання виконує дві основні функції: теоретико-пізнавальну і нормативно-практичну. Перша функція наголошує, що теорія військового виховання є галуззю військово-педагогічної науки, яка покликана досліджувати теоретичні проблеми організації та проведення виховної роботи у Збройних Силах України, висвітлювати основні закони та закономірності виховання українських військовослужбовців, обґрунтувати цілі, ідеали, зміст військового виховання, озброїти вихователів чіткою системою теоретичних знань щодо сучасної технології виховання військовослужбовців у конкретних навчально-виховних системах в умовах збройних сил, надати всьому цьому процесу державно-патріотичний і військово-професійний характер.

Нормативно-практична функція спрямована на озброєння вихователів конкретними теоретичними та практичними знаннями, навичками і вміннями, методика-

ми щодо організації та проведення як загальних виховних заходів у масштабі цілих навчально-виховних систем, так і конкретних. Тому що не маючи теоретичних знань про процес виховання військовослужбовців, не володіючи практичними методами і формами проведення цього процесу, жоден вихователь, навіть будучи від природи обдарованим високими якостями справжнього майстра, не зможе успішно розв'язувати виховні проблеми. На це звертав увагу К.Д. Ушинський. Він зазначав, що мистецтво виховання спирається на науку. Як мистецтво складне й обширне, воно спирається на безліч обширних і складних наук; як мистецтво, воно, крім знань, вимагає здібностей й нахилу, і як мистецтво, воно прагне до ідеалу, якого вічно намагається досягти і цілком ніколи недосяжний: до ідеалу доведеної людини.

Опанування вихователями цими якостями відбувається у вищих військових навчальних закладах під час вивчення основ суспільно-гуманітарних дисциплін, військової психології та педагогіки, організації виховної роботи у Збройних Силах України та методики її проведення.

Підсумовуючи, можна сказати, що історичний шлях становлення педагогіки як науки свідчить про те, що її виникнення і розвиток визначались об'єктивними соціально-економічними потребами суспільства в підготовці підростаючих поколінь до життя. Ні суспільство, ні виховання "взагалі" не існувало. На певному етапі історичного розвитку існувало конкретне суспільство і виховання, спрямованість і рівень якого відображали досягнутий рівень розвитку суспільства.

Нині в незалежній Україні створені досить позитивні передумови для всебічного розвитку педагогічної теорії та практики, основні напрямки розвитку яких визначені Законом України "Про освіту", Державною національною програмою "Освіта" ("Україна XXI століття").

Сучасний етап та перспективи розвитку Збройних Сил України, необхідність комплексного вирішення питань, пов'язаних з їх функціонуванням в умовах повного переходу на професійну основу, пошуком балансу між вимогами до рівня боєготовності та вирішення соціальних питань, удосконалення системи управління, підготовки, комплектування та кадрового менеджменту, обумовлює потребу формування новітньої військової еліти в Україні. Це складне та відповідальне завдання покликано вирішувати Концепція кадрової політики в Збройних Силах України, затверджена наказом Міністра оборони України від 27 листопада 2007 року.

Без системного підходу до виховання еліти, використання досягнень науки, поєднання накопиченого досвіду з новаціями, індивідуального підходу до її формування, дотримання соціальних гарантій для військовослужбовців і їх сімей неможливо виконати завдання щодо формування військової еліти в Збройних Силах України.

Головним суб'єктом військової еліти є особистість (воїн). При вихованні особистості воїна як захисника держави необхідно звернути увагу на тенденцію розвитку людини, що актуалізується в професійній діяльності. Здійснення особистості воїна передбачає активну життєдіяльність,

реалізацію її внутрішнього потенціалу, узгоджену із сумлінним служінням на благо держави.

Які ж якості мають бути сформовані в процесі військового виховання в особистості, щоб вона була готова до виконання свого професійного обов'язку – захисту Вітчизни?

Структура особистості професіонала інтегрує найбільш адекватні уявлення про особистість і дозволяє упорядкувати цілий ряд особисто важливих якостей, відповідаючи вимогам діяльності, розглянути їх у рамках цілісної системи.

До таких якостей можна віднести:

- військову комунікабельність, цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, сміливість, патріотизм, емоційну стійкість, здатність до саморегуляції в екстремальних умовах бою, військову компетентність, ерудицію в сучасних умовах бою, стратегічність і фактичність розуму, оперативне прийняття рішень в динамічних та екстремальних умовах бою, працездатність, витривалість, загартованість.

Формування зазначених якостей у суб'єктів військової еліти дозволять:

- забезпечити потреби Збройних Сил у кваліфікованих фахівцях;
- створити умови для подальшого зростання інтелектуального, морального, фізичного та культурного потенціалу кожної особистості;
- підвищити кваліфікацію та практичну підготовку воїнів Збройних Сил, його здатність до постійного військово-професійного вдосконалення;
- підвищити роль офіцерського складу в навчанні військовослужбовців до виконання завдань бойової підготовки, формувати їх як лідерів-професіоналів.

Наприкінці нам необхідно зупинитись на питанні, а що ж можна очікувати в результаті реалізації завдань військового виховання? Реалізація вище зазначених завдань дозволить значно підвищити якість підготовки особового складу до виконання завдань за призначенням; сформувати необхідний кадровий потенціал Збройних Сил України – військовослужбовців нового покоління, підготовлених професіоналів, з високими моральними, діловими якостями, здатних якісно на високому професійному рівні вирішувати складні завдання щодо забезпечення оборони держави, спроможних очолювати військові підрозділи і частини в умовах, що постійно і динамічно змінюються; забезпечити індивідуальний підхід в роботі з особовим складом, ефективно управляти його кар'єрою, забезпечити прозорість та відкритість під час прийняття кадрових рішень; підвищити престиж військової служби, удосконалити систему військово-професійної орієнтації молоді через військові комісаріати, її патріотичне виховання та формування і розвитку мотивації щодо підготовки до захисту держави і служби в Збройних Силах України.

І. Романюк, заступник начальника гуманітарного інституту Національного університету оборони України, кандидат педагогічних наук, доцент.

Л. Кримець, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (гуманітарних проблем) гуманітарного інституту Національного університету оборони України, кандидат філософських наук.

ОСОБЛИВОСТІ КАМПАНІ

До армії, кроком руш!

В Україні триває призов на строкову військову службу. Невдовзі розпочнеться його фінальний етап – відправка призовників до військових частин. Напередодні цієї події наш кореспондент звернувся до начальника відділу комплектування та призову особового складу управління особового складу штабу Командування ПС ЗС України полковника Богдана Бондаря з проханням роз'яснити особливості цьогорічного призову.

– Богдане Павловичу, чи має цьогорічний призов якісь особливості? Які вимоги за станом здоров'я висуваються до тих молодих людей, котрі приходять на строкову військову службу, чи є якісь особливі вимоги щодо освіти, володіння певними знаннями та вміннями?

– Призов громадян України на строкову військову службу та прийом молодого поповнення до Повітряних Сил цього року, як і в попередні, здійснюється згідно із вимогами Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" та Указу Президента України від 09.11.2012 р. № 653/2012 "Про строки проведення чергових призовів, чергові призови на строкову військову службу громадян України та звільнення в запас військовослужбовців у 2013 році". У своїй роботі ми керуємося також наказом Міністра оборони України "Про звільнення у запас військовослужбовців та черговий призов на строкову військову службу у 2013 році" і директивою начальника Генерального штабу – Головнокомандувача ЗС України "Про організацію комплектування Збройних Сил України рядовим, сержантським та старшинським складом у 2013 році", іншими нормативно-правовими актами, розпорядженнями та вказівками, які щорічно видаються для організації комплектування військовослужбовцями строкової військової служби.

Вимоги щодо якісної характеристики молодого поповнення (з питань здоров'я, освіти, володіння певними знаннями та вміннями) цьогорічного призову на строкову військову службу не відрізняються від попередніх призовів. Наприклад, до стану здоров'я вони викладені в наказі Міністра оборони України від 14.08.08 №402 "Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України".

Особливість цьогорічного призову полягає в тому, що вже у 2013 році припиняється комплектування військовослужбовцями строкової служби військових частин Збройних Сил України, в яких удвічі підвищено грошове забезпечення, зокрема для 7 військових частин Повітряних Сил ЗС України, які розташовані у АР Крим. У зв'язку із зазначеним, рішенням Кабінету Міністрів України суттєво зменшено кількість громадян, які будуть призвані у 2013 році.

– Незважаючи на активну пропаганду військової служби за контрактом, призов на строкову службу до частин ПС ЗС України триває. Скільки молодих солдатів прибуде до Повітряних Сил ЗС України цього року, у яких військових частинах і де вони будуть служити, з яких областей надходять призовники?

– Для Повітряних Сил сплановано виділення майже 1500 осіб молодого поповнення весняного призову 2013 року при вдвічі більшій потребі.

Розподіл молодих солдатів буде здійснюватися наступним чином. Майже 250 призовників сплановано направити до навчальних частин для забезпечення мінімальної потреби у підготовці кваліфікованих солдатів. З них 190 осіб будуть проходити навчання у навчальних центрах в м. Гайсин та Васильків за спеціальностями, які забезпечують безпеку польотів (авіаційні спеціалісти) та передбачають виконання робіт з підвищеною небезпечкою (водії автотранспорту, механіки водії багатівнісних та гусеничних машин). Решта – у навчальному центрі в м. Миколаїв опановуватимуть відповідні військові спеціальності.

Ті військовослужбовці молодого поповнення, котрі не підуть в навчальні центри, будуть направлені на комплектування військових частин Повітряних Сил, в першу чергу військових частин та підрозділів, які залучаються до несення бойового чергування, арсеналів та складів озброєння і боеприпасів.

Молоде поповнення для комплектування Повітряних Сил надійде практично з усіх областей, крім Закарпатської.

Вже доведено план розміщення призовників із кожної області. Так, із військових комісаріатів Вінницької області до Повітряних Сил Збройних Сил України у період з 8 квітня по 25 травня надійде 75 чоловік молодого поповнення. 73% молодого поповнення Вінницької області, призначеного для Повітряних Сил, надійде до навчальних центрів Повітряних Сил, а саме: 30 чоловік – до Об'єднаного навчального центру у м. Васильків і 25 – до Навчального авіаційного центру у м. Гайсин. Решта, 20 осіб, надійдуть безпосередньо до бойової військової частини Повітряних Сил – до зенітної ракетної бригади, що дислокується у м. Васильків.

– Наскільки якісно, за досвідом попередніх років, працюють призовні комісії? Скільки військовослужбовців минулих призовів комісовано з військової служби з тих чи інших причин?

– Слід зазначити покращення якості роботи призовних комісій з питань відбору громадян на строкову військову службу, особливо з питань стану здоров'я молодого поповнення.

За результатами вивчення молодого поповнення протягом 2011-12 років спостерігається покращення їх якісної характеристики.

Внаслідок покращення організаторської і виховної роботи з відбору, вивчення призовників у військоматах та на обласних збірних пунктах до ПС ЗС України не потрапили військово-службовці, призвані за порушенням вимог чинного законодавства.

Помітно покращився освітній рівень молодого поповнення, зокрема на 99% (з 9% до 17%) зростає частка осіб з повною вищою освітою, у 2,75 (з 4% до 11%) з базовою вищою освітою.

Із числа молодого поповнення призову "Осінь – 2012" виявлено і достроково звільнено у запас за станом здоров'я 21 особу ("Весна – 2011" – 60, "Осінь – 2011" – 45, "Весна – 2012" – 32).

– Коли планується складання присяги молодого поповнення?

– Відповідно до вимог директиви начальника Генерального штабу – Головнокомандувача ЗС України від 14.02.2013 № ДГШ-1 складання молодим поповненням Військової присяги на вірність Українському народові сплановано провести у кілька етапів. У військових частинах і підрозділах Повітряних Сил Збройних Сил України, які залучаються до бойового чергування з протиповітряної оборони, арсеналів, баз, складах – 4 травня, у решті військових частин – 18 травня та 8 червня.

– Спасибі за розмову.

Бесіду вів Віктор Гедз. "Крила України".

ТЕХНОЛОГІЇ

Пентагон замовить півмільйона гаджетів

Міністерство оборони США замовить у компанії Apple понад 630 тисяч мобільних обладнань. Серед них – 120 тисяч планшетів iPad, 100 тисяч планшетів iPad mini, 200 тисяч плеєрів iPod touch і 210 тисяч смартфонів iPhone "різних моделей". Половина із них використовуватиметься у польових умовах – їх поставлять до сухопутних військ, військово-морських сил та частин тилового забезпечення. Інше обладнання здебільшого залишиться в Пентагоні.

Гаджетами Apple планується замінити застарілі апарати Blackberry, яких у мініоборони США використовують близько 470 тисяч одиниць. Замовлення на мобільні апарати Apple буде розміщене після закінчення програми секвестру бюджету США. Програматриватиме до кінця поточного фінансового року, який завершується 30 вересня, і має на увазі скорочення витрат на 86 мільярдів доларів.

Указ про скорочення бюджету президент США Барак Обама підписав 1 березня. Передусім, розпорядження стосується військового відомства – Пентагону за-

пропоновано скоротити витрати на 46 мільярдів доларів. Зараз на балансі мініоборони США стоять близько 600 тисяч мобільних обладнань. У лютому 2013 року Пентагон уточнив цілі своєї "мобільної" програми. У відомстві підкреслили, що бажать використовувати апарати для секретного зв'язку й обміну даними між військовими підрозділами. Комунікаційна платформа, наповняють у мініоборони США, не повинна залежати від типу обладнання і його виробника. Тому військові чиновники мають намір протестувати апарати на різних платформах, у тому числі й на Android.

ОФІЦІЙНА ЗАЯВА

Польща створить власну ПРО

Уряд Польщі оголосив про намір витратити 33,6 мільярда євро на створення власної системи протиракетної оборони. Відповідну заяву, як повідомляє Defense News, зробив міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський через кілька днів після того, як США відмовилися від реалізації фінального етапу розгортання ЄвроПРО. Цей етап, зокрема, мав на увазі розміщення ракет-перехоплювачів SM-3 Block IIB у Польщі.

– Наш національний протиракетний щит разом з елементами американського щита, які будуть розміщені на нашій території до 2018 року, стануть частиною протиракетної системи НАТО, – заявив Сікорський, додавши, що Польща нарощуватиме "сили стримування", для яких знадобляться закупки ракет, вертольотів, бронетранспортерів, підводних човнів і безпілотників. При цьому НАТО, відзначив міністр закордонних справ Польщі, залишиться основним гарантом безпеки країни.

Програма створення власної системи протиракетної оборони, а також формування "сил стримування" розрахована на десять років. При цьому до кінця не зрозуміло, чи будуть згадані 33,6 мільярда євро витрачені тільки на

створення ПРО, або уряд пустить ці кошти також на закупівлю нових озброєнь і військової техніки. Раніше про необхідність створення власної протиракетної системи заявляв і президент Польщі Броніслав Коморовський.

У жовтні 2012 року влада Польщі оголосила, що має намір вкласти від десяти до 14,1 мільярда злотих (3,1-4,4 мільярда доларів) у розвиток американського компонента ЄвроПРО. При цьому керівник бюро національної безпеки генерал Станіслав Козей заявив, що саме завдяки таким інвестиціям Польща одержить можливість захиститися від ракетного шантажу з боку Росії.

Відповідно до плану, що діяв раніше, уряд США у Європі планував побудувати потужний радар попередження про ракетний

напад (він повинен був розміститися на території Туреччини), створити пункти базування фрегатів із протиракетними SM-3 у Середземному морі, а також розмістити по 24 таких ракети-перехоплювачі в Польщі й Румунії. У Польщі протиракетні повинні були з'явитися до 2018 року.

ВІЧНА ПРОБЛЕМА

Міноборони РФ скаржиться на якість військової техніки

Міністерство оборони Росії невдоволено якістю озброєння і військової техніки, що поставляються нині у війська. Про це, як повідомляє "Інтерфакс", на військово-промисловій конференції в Москві заявив заступник міністра оборони Юрій Борисов.

– Ця проблема, як говориться, вічна, і ми з нею боремося. Хоча зростають обсяги техніки, що поставля-

ється, але кількість рекламаций в 2012 році в порівнянні з 2011 роком зросла на 40%, – сказав Борисов.

За словами заступника міністра, якість озброєння й техніки падає, тому що виробники використовують застарілі технології, й найчастіше – ці технології порушують. Крім того, більшість підприємств недостатньо добре оснащена, відчувається брак кваліфікованих співробітників. У зв'язку з цим Борисов призвав якомога швидше почати модернізацію оборонних підприємств.

ПРОЕКТИ

Росія розробляє швидкісний вертоліт

Міністерство промисловості й торгівлі Росії уклало з холдингом "Вертольоти Росії" контракт на проведення НДКР із проекту швидкісного вертольота. У рамках цієї угоди російський холдинг одержить 2,5 мільярди рублів. Подробиці про перспективний вертоліт не уточнюються. Протягом останніх років у Росії ведеться створення трьох типів швидкісних вертольотів: Мі-Х1 Конструкторського бюро імені Міля, Ка-90 і Ка-92 конструкторського бюро Камова. Попередньо, Ка-90 зможе сягати швидкості понад 800 кілометрів у годину завдяки використанню двоконтурного реактивного двигуна.

У травні 2010 року повідомлялося, що "Вертольоти Росії" створюють бойову машину п'ятого покоління. Подробиці цього проекту не розкривалися. Тоді ж виконавчий директор холдингу Андрій Шибитов розповів, що "Вертольоти Росії" разом з конструкторськими бюро Камова й Міля займаються розробкою швидкісного вертольота і вже почато продувку двох аеродинамічних моделей.

АСИГНУВАННЯ

Швеція збільшила фінансування Gripen E

У новий контракт включені доопрацювання нових літаків, а також адаптація під Gripen E усього випробувального обладнання, тренажерів і ангарів. Новий контракт став доповненням до угоди, підписаної 15 лютого 2013 року. Базовий контракт, розрахований на 2013-2026 роки, має за мету розробку й виробництво нових літаків для Швеції, а також містить оп-

ціон на виробництво Gripen E/F для Швейцарії. Сума угоди при виконанні всіх опцій може сягнути 47,2 мільярда шведських крон.

Винищувачі Gripen E/F стануть глибокою модернізацією Gripen C/D. У цих літаках планується використовувати деякі нові технології, застосовані в проекті Gripen NG, що розроблявся для індійського тендера

Агентство з матеріального забезпечення армії Швеції уклало з компанією Saab додатковий контракт на розробку винищувача JAS 39 Gripen нового покоління, яке одержить індекс E для одномісної версії й F для двомісної. Як повідомляє Defense Aerospace, сума угоди склала 10,7 мільярда шведських крон (1,64 мільярда доларів). За умовами цієї угоди, етап розробки Gripen E (загальна назва наступного покоління JAS 39) займе дев'ять років: з 2015 по 2023 рік.

MMRCA, ряду іноземних замовників і підвищення привабливості винищувача на зовнішньому ринку. Нові літаки, як очікується, одержать модернізовані силові установки Volvo Aero, радар з активною фазованою антенною решіткою, паливні баки збільшеного об'єму, а також удосконалену БРЄО. Бойове навантаження літаків також збільшиться.

СПІВПРАЦЯ

США нададуть Ізраїлю військову допомогу

Уряди США й Ізраїлю уклали новий договір про військову допомогу Єрусалиму, що припускає збільшення фінансування з боку Вашингтона, повідомляє Defense News. У рамках нового договору США з 2018-го по 2027 рік виділять Ізраїлю військову допомогу на 40 мільярдів доларів. Ця угода набуде чинності відразу після закінчення діючої (останній рік – 2017-й), у рамках якої США щорічно перераховують країні три мільярди доларів (30 мільярдів доларів за десять років).

Перерахування засобів проводиться за програмою закордонного військового фінансування (Foreign Military Financing, FMF). За цією ж програмою США надають фінансову допомогу ряду інших країн, яку ті витрачають на придбання американських озброєнь, військової техніки або послуг. У 1998-2007 роках Ізраїль одержував у середньому 2,4 мільярда доларів на рік, а на період з 2008 по 2017 рік була досягнута домовленість про щорічне перерахування 2,9-3,1 мільярда доларів.

Крім збільшення військової допомоги, президент США Барак Обама схвалив і додаткове фінансування ізраїльської програми створення системи протиракетної оборони "Залізний купол" (Iron Dome). В 2013 році з бюджету США на ці цілі планується виділити близько 200 мільйонів доларів (в 2012 році на програму "Залізного купола" США надали близько 265 мільйонів доларів). При цьому в Конгресі США не виключають, що в 2014-2015 роках Ізраїлю на створення ПРО можуть бути перераховані ще 600 мільйонів доларів.

США надають щорічну військову допомогу Ізраїлю з 1987 року. При цьому програма FMF з Ізраїлем є найбільшою із усіх аналогічних програм, ре-

алізованих США за цей час. За останні 26 років США щорічно перераховували Єрусалиму в середньому 1,9 мільярда доларів. На відміну від інших країн програма FMF, що діє у відношенні Ізраїлю, дозволяє Єрусалиму витратити до 25 відсотків на власні військові програми. Усі інші країни, що одержують військову допомогу, зобов'язані витратити кошти лише на закупівлю американських озброєнь і військової техніки.

ОФІЦІЙНО

У ДКА України пройшли переговори з делегацією Іспанського національного інституту аерокосмічних технологій (INTA)

З 18 по 20 березня 2013 року в ДКА України проходила перша зустріч експертів з підготовки до реалізації проекту TWINNING "Створення довготривалих передумов ефективної участі України в реалізації європейських космічних програм у сфері супутникової навігації (Galileo) та дистанційного зондування Землі (GMES)".

У зустрічі взяли участь представники ДКА України, Делегації Європейського Союзу в Україні, а також Іспанського національного інституту аерокосмічних технологій, який був обраний в ролі європейського партнера для реалізації проекту TWINNING.

В ході переговорів сторони обговорили проект робочого плану майбутнього проекту TWINNING.

Головною метою проекту є сприяння у залученні України до космічних програм Європейського Союзу для вирішення завдань науково-технічного, соціально-

економічного, екологічного, культурного і освітнього розвитку суспільства.

Одним із головних завдань цього проекту є гармонізація нормативно-правової бази України та ЄС, що повинно привести до більш ефективного українсько-європейського співробітництва в космічній сфері.

Крім того, в проекті передба-

чені заходи щодо навчання та покращення рівня підготовки персоналу, а також аналіз та надання рекомендацій щодо розвитку внутрішнього ринку космічних послуг, вдосконалення системи управління проектами в космічній галузі та застосування схем державно-приватного партнерства при реалізації космічних проєктів.

ПІЛОТОВАНИЙ КОСМОС

До 2018 року на космодромі Східний (Амурська область) буде побудований стартовий комплекс для нових ракет "Ангара", повідомив генеральний директор ФГУП "Центр експлуатації об'єктів наземної космічної інфраструктури" (ЦЕНКІ) Олександр Фадєєв, передає "Інтерфакс-АВН".

Перший пілотований запуск із космодрому "Східний" буде здійснено на "Ангара-5"

"Ми плануємо побудувати стартову позицію для неї на Східному до 2018 року. Майданчик для будівництва вже вибрали. Вважаю, роботи на ньому стартують в цьому році", – сказав О.Фадєєв в інтерв'ю газети "Известия".

Відповідаючи на запитання, на якій ракеті буде здійснено перший пілотований запуск із Східного, намічений на 2018 рік, О.Фадєєв сказав: "На ракеті-носії "Ангара".

"Це буде важкий варіант – "Ангара-5", адаптований під пілотовані запуски", – уточнив він.

Ракета-носії "Ангара-5" може бути використана для запуску на низькій навколосемній орбіті пілотованого транспортного корабля нового покоління, який

розробляється Ракетно-космічною корпорацією (РКК) "Енергія", але її вантажопідйомності не вистачить для подорожей в далекий космос, сказав "Інтерфакс-АВН" президент – генеральний конструктор РКК Віталій Лопота.

"На "Ангарі" запуск нового космічного корабля на низькі навколосемні орбіти можливий, але для польотів за межі навколосемних орбіт потрібна ракетаносій значно більшої вантажопідйомності, ніж "Ангара", – уточнив він.

За його словами, перший випробувальний запуск пілотованого транспортного корабля нового покоління буде проведений з використанням ракети "Зеніт" з космодрому Байконур.

КОНФІДЕНЦІЙНО

NASA закриває доступ до своїх об'єктів всім іноземцям

Національне управління з авіації і дослідження космічного простору (NASA) посилює безпеку на своїх об'єктах, закриваючи доступ до них громадянам ряду країн. Про це заявив його директор Чарльз Болден на слуханнях у Конгресі США.

Заходи були посилені після арешту 16 березня у столичному аеропорту імені Даллеса вихідця з Китаю Бо Цзянь, який у минулому працював в NASA за контрактом, передає ІТАР-ТАРС. Його арештували агенти ФБР в той момент, коли Бо Цзянь вже сидів у літаку, збирався вилетіти в Пекін.

У зв'язку з цим було вирішено закрити доступ до електронної бази даних NASA громадянам КНР і ряду інших країн, що працюють на різних об'єктах американського космічного відомства.

Наскільки ці заходи виявляться тимчасовими, покаже перевірка, яка, за словами Болдена, покликана з'ясувати, чи існує ризик витоку документів, зокрема, що стосуються експортного контролю.

Поки ж до бази даних NASA вже позбавлений доступу 281 іноземець, з яких 192 – громадяни КНР.

Як повідомив на слуханнях конгресмен Френк Вулф, Бо

Цзянь намагався вивезти в КНР величезну кількість важливої документації, що має відношення до інформаційних технологій.

В окружному суді Норфолка (штат Вірджинія) китайці були висунуті звинувачення в наданні неправдивих свідчень з приводу комп'ютерної техніки, яку він планував прихопити з собою. Мабуть, саме в цих комп'ютерах і містилася та інформація, про яку згадав конгресмен Вулф.

"Йдеться про національну безпеку, а не тільки про безпеку NASA, і я ставлюся до цього серйозно, – зауважив з цього приводу директор управління Болден. – Я несучу за це відповідальність, і сам з себе ж першим питаю, як тільки будуть завершені перевірки".

У числі інших вжитих заходів – мораторій на надання доступу до об'єктів NASA громадянам ряду країн, включаючи Китай, М'янму, Еритрею, КНДР, Саудівську Аравію, Судан і Узбекистан.

Двигуни місячної ракети "Сатурн" підняті з дна Атлантики

Експедиція, організована засновником інтернет-магазину Amazon Джефф Безос (Jeff Bezos), підняла з дна Атлантичного океану один з двигунів ракети-носія Saturn-5, що використовувалися 40 років тому для виведення на траєкторію польоту до Місяця кораблів Apollo, говорить в повідомленні на сайті експедиції.

Близько року тому Безос, який очолює також космічну компанію Blue Origin, заявив про намір підняти з дна Атлантики двигуни F-1, якими були оснащені місячні ракети. Кожна з них мала п'ять таких двигунів потужністю по 32000000 кінських сил.

20 березня на сайті експедиції Безоса з'явилось повідомлення, що після трьох тижнів роботи на глибині майже 5 кілометрів підводні роботи підняли на поверх-

ню досить компонентів двигунів, щоб зібрати з них два примірники, придатних для подальшої реставрації.

Глава НАСА Чарльз Болден привітав команду Безоса з успіхом. "Ми з нетерпінням очікуємо подальшої реставрації цих двигунів зусиллями групи Безоса і аплодуємо бажанням Джеффа зробити ці історичні артефакти доступними для публіки", – йдеться в заяві Болдена, передає PIA "Новості".

ПЕРСПЕКТИВА

До 2020 року ГЛОНАСС перейде на "Глонасс-К"

У 2013 році для поповнення орбітального угруповання системи ГЛОНАСС будуть запущені, як мінімум, п'ять космічних апаратів, повідомив "Інтерфаксу-АВН" представник російської ракетно-космічної галузі.

"Підтримання орбітального угруповання системи ГЛОНАСС в період з 2014 по 2020 роки буде здійснюватися шляхом поступової заміни космічних апаратів "Глонасс-М", які до того часу вироблять свій 7-річний ресурс, на космічні апарати нового покоління "Глонасс-К" з 10-річним терміном активного існування", – пояснив він.

Співрозмовник агентства нагадав, що в 2011 році завершилося виконання програми "Глобальна навігаційна система", в рамках якої орбітальне угруповання навігаційних космічних апаратів було розгорнуто до штатної чисельності. У 2012 році почалася реалізація федеральної цільової програми (ФЦП) "Підтримання, розвиток і використання системи ГЛОНАСС на 2012 – 2020 роки".

За словами джерела, серед основних цілей нової ФЦП – "розвиток системи ГЛОНАСС в частині поліпшення її тактико-технічних характеристик з тим, щоб забезпечити її паритет із зарубіжними системами".

РОЗРОБКИ

Вчені готують космічні апарати для тарану астероїда у 2022 р.

Вчені з Європи і США впевнено просуваються вперед у своїх планах провести навмисне зіткнення космічного апарата з гігантським астероїдом у 2022 р., щоб заглянути таким чином в надра космічного прибульця.

Амбітну європейську місію Asteroid Impact and Deflection Assessment, або AIDA, що складається з двох космічних апаратів (один з яких буде побудований вченими з США, а другий – Європейським космічним агентством) планується запустити в трирічну подорож до астероїда Дідім і його компаньйона. Дідім безпечний для Землі, тому він добре підходить для наукових досліджень такого роду, сказали вчені місії на 44-й щорічній Конференції Місяця і планет 19 березня.

Дідім являє собою систему з двох астероїдів, пов'язаних між собою гравітаційно. Основний астероїд – гігантський космічний камінь діаметром в 800 метрів, а його компаньйон значно менший – його діаметр становить усього 150 метрів.

З двох космічних апаратів місії AIDA: AIM і DART – перший коштуватиме приблизно 194 мільйони доларів, а другий – близько 150 мільйонів доларів, сказали представники НАСА.

Говорят, в жизни всегда есть место подвигу... Да, это, безусловно, так. Но далеко не каждый человек способен на подвиг. Герой Советского Союза Степан Супрун, уроженец Сумщины, был именно таким – способным на подвиг. Причём подвиги он совершал не только в годы лихолетья, а ежедневно, в обычных для простых людей условиях. Друг Чкалова и Покрышкина, человек, получивший Золотую Звезду ещё за год до Великой Отечественной войны, повоювать он успел немного – всего каких-то четыре дня. Но за эти дни он успел сбить столько самолётов противника, сколько не удалось многим из лётчиков, провоевавших до победного сорок пятого. Именно поэтому этого лётчика, погибшего в самом начале июля сорок первого года, первым наградили второй по счёту Золотой Звездой Героя Советского Союза...

Первый дважды Герой

Украинец, он был настоящим советским человеком, несмотря на то, что его детство и юность прошли в Канаде. Величайший ас всех времён и народов, имя которого буквально на днях было присвоено Севастопольской бригаде тактической авиации, Александр Покрышкин, стал лётчиком именно благодаря ему. Ну, а самая главная заслуга Супруна в том, что в первые дни войны, когда царил хаос и всеобщее неверие в победу, именно он добился на личном приёме у Сталина того, чтобы из числа лётчиков-испытателей были созданы особые авиаполки – истребительные, бомбардировочные и штурмовые – и именно эти авиационные части приняли на себя удар вместо разгромленных в первые дни на полевых аэродромах полков и дивизий. Именно эти полки, состоящие из лётчиков-испытателей, а также лётчиков, получивших боевой опыт в небе Китая и Испании, вселили веру в победу отступающим стрелковым дивизиям и безлошадным танковым полкам РККА в июне-июле сорок первого, когда война, казалось, была уже проиграна...

Будущий дважды Герой родился в 1907 году в селе Речки Белопольского района Сумской области. У него была поистине уникальная судьба, ведь рос Степан не на Родине – ему было суждено жить в далёкой Канаде. В 1913 году вместе с семьёй он эмигрировал в эту далёкую заокеанскую страну. Окончил неполную среднюю школу в Виннипеге. В 1922 году вместе с братом Фёдором вступил в Лигу молодых коммунистов. В 1924 году семья Супруна вернулась в СССР. Жил на Алтае, затем в Алма-Ате. Осенью 1925 года семья вернулась на Украину в Белополюе. Степан пошёл в ученики к кустарю-каретнику. Затем работал столяром в Сумах. В 1928 году устроился на Сумской машиностроительный завод. Будучи пионером, едва не утонул в реке, спасая двух пионеров. Степана с малых лет тянуло в небо, и вот он решился...

В 1929 году Степан Супрун поступил в школу младших авиационных специалистов в Смоленске, а уже в 1931-м окончил военную авиационную школу пилотов. Служил в Бобруйске и Брянске, был командиром звена. С 1933 года работал в НИИ ВВС. В ноябре 1937 года избран депутатом Верховного Совета СССР 1 созыва от Севастопольского округа.

С мая 1939 года воевал в Китае. Командовал группой истребителей, которая прикрывала важные объекты от налётов японской авиации. В воздушных боях сбил 6 самолётов противника.

20 мая 1940 года за мужество и героизм, проявленные в боях, майору Супруну С.П. присвоено звание Героя Советского Союза с вручением ордена Ленина и медали “Золотая Звезда” (№ 461). Правда, в те годы идеология диктовала своё: в удостоверении про награждение было указано, что награждён Степан Супрун был за подвиги в войне с белофиннами.

После возвращения из Китая в январе 1940 года он вновь работал в НИИ ВВС. Испытывал новые истребители И-21, И-26 (Як-1), МиГ-1, ЛаГГ-1. Всего освоил 140 типов самолётов. В марте 1940 года был членом советской комиссии под председательством И.Ф.Тевосяна, посетившей авиастроительные фирмы Германии. Встречался с Э.Хейнкелем и В.Мессершмиттом. Кстати, Хейнкель, один из крупнейших германских авиаконструкторов, был просто в шоке от умения и профессионализма советского лётчика. Впервые сев за штурвал новейшего немецкого самолёта, Супрун выделялся в небе такие пируеты, что немецкие лётчики-испытатели аплодировали

В центре – И.Ф.Петров и С.П.Супрун с парашютом. Германия. 1940 г.

стоя!

С началом Великой Отечественной войны подполковник Супрун сформировал из лётчиков-испытателей 401-й истребительный авиационный полк особого назначения. С идеей формирования авиаполков специального назначения подполковник Супрун вышел лично на Верховного Главнокомандующего Иосифа Виссарионовича Сталина. Главком одобрил идею одного из выдающихся советских лётчиков, и через несколько дней эти полки были сформированы. Вечером 30 июня полк Супруна вылетел на фронт и вошёл в состав 23-й смешанной авиационной дивизии (Западный фронт).

В первом же бою 1 июля в районе деревни Зубово Супрун сбил вражеский самолёт-разведчик. Вечером вылетел во второй раз и сбил ещё один разведчик. 2 и 3 июля лётчики полка под его командованием сбили 8 самолётов противника, нанесли штурмовой удар по переправе через Березину и по вражескому аэродрому, на котором сожгли 17 самолётов, склады с горючим и боеприпасами. Но главным были не сами по себе эти победы: главное, что отступающие деморализованные войска видели, что сталинские соколы бьют фашистских стервятников несмотря ни на что.

Прославленному советскому лётчику-испытателю, имевшему награжденные золотые часы, эмку и Золотую Звезду, не считая других орденов и медалей, одному из выдающихся пилотов Страны Советов, судьба дала всего лишь четыре дня войны. Он, которого ещё в конце тридцатых

выдвигали на должность командира авиационной дивизии, оставался лётчиком-испытателем. Лётный опыт Супруна сомнений не вызывал, но боевого и командного опыта, как и всем, ему не хватало. Тем не менее, он сделал всё, чтобы лётчики его полка научились бить фашистов в считанные дни.

Утром 4 июля 1941 года Супрун летал на разведку. Затем дважды во главе груп-

пы сопровождал бомбардировщики. В 13.00 вылетел на МиГ-3 (бортовой №13, Супрун всем своим естественным доказывал подчинённость, что суверенитет в лётной жизни не место) в паре с лейтенантом Остаповым на разведку (это был четвёртый за день боевой вылет). Остапов заметил вражеский бомбардировщик и погнался за ним, но сам был сбит. Оставшись один, Супрун в районе города Толочин Витебской области вступил в бой с 6 истребителями противника. В этом бою сбил Ме-109, но и сам был сбит. Посадил горящий самолёт на поляне у опушки леса возле посёлка Крупки, но из кабины выбраться не успел. Раздался взрыв, и Супрун погиб.

22 июля 1941 года он посмертно награждён второй медалью “Золотая Звезда”, став первым в Великой Отечественной войне дважды Героем Советского Союза. Кроме того, подполковник Степан Супрун был награждён 2 орденами Ленина и китайским орденом.

5 июля, на следующий день после гибели, он был похоронен местными жителями возле деревни Монастыри. А уже на следующий день в деревню вошли немцы. После гибели Супруна полк возглавил Константин Коккинаки (впоследствии Герой Советского Союза). К концу месяца на боевом счету полка числилось уже 54 сбитых немецких самолёта.

Немецкая пропаганда объявила Супруна сдавшимся в плен. В связи с этим И.В.Сталин лично распорядился уточнить причину и место гибели.

Стало известно, что 9 июля 1941 года в штаб дивизии пришёл крестьянин, который принёс значок депутата Верховного Совета СССР, Золотую Звезду № 461, обгоревшие документы и пистолет “ТТ”. В 1960 году полковник Ф.П.Супрун возобновил поиски места гибели брата. С помощью сотрудников толочанского военкомата и местных жителей были обнаружены останки лётчика и детали его самолёта. По результатам поисков был составлен акт, который ныне хранится в Центральном музее Вооружённых Сил.

В июле 1960 года останки С.П.Супруна были доставлены в Москву и захоронены на Новодевичьем кладбище. В музее города Сумы хранится бронеспинка от МиГ-3 Супруна, найденная на месте посадки. Во многих городах и сёлах страны в честь Героя были названы улицы, школы, пионерские отряды и дружины...

Подготовил Алексей Тригуб.

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

1 – 7 квітня

1 квітня 1958 р. на озброєння прийнято оперативно-тактичну ракету БР Р-11М з ядерним зарядом під індексом 8К11.

1 квітня 1962 р. народився начальник відділу бойового застосування – заступник начальника ЗРВ КПС ЗС України С.В.Курочко.

1 квітня 1967 р. народився командир Гвардійської Херсонської зенітної ракетної орденна Червоного Прапора бригади І.М.Алейніков.

1 квітня 1968 р. народився командир авіаційної бригади тактичної авіації Повітряного командування “Південь” військовий льотчик 1-го класу В.В.Помогайбо.

1 квітня 1988 р. був встановлений світовий рекорд висоти горизонтального польоту (19050 м) на літаку П-42, льотчик-випробувач Є.І.Фролов.

2 квітня 1918 р. було здійснено безпересадочний переліт Петербург – Москва.

2 квітня 1923 р. народився льотчик-винищувач, Герой Радянського Союзу В.В.Кірілюк.

2 квітня 1963 р. в СРСР було запущено автоматичну міжпланетну станцію “Луна-4” для м’якої посадки на Місяць.

2 квітня 1965 р. народився льотчик-випробувач, пілот пілотажної групи “Українські соколи” С.В.Ковальов.

2 квітня 1996 р. здійснив перший політ надманеврених винищувач Су-37 з керуванням вектором тяги, Є.І.Фролов.

3 квітня 1918 р. народився льотчик-штурмовик, Герой Радянського Союзу Є.М.Жердїй.

3 квітня 1941 р. вперше досягнуто “Полюсу недоступності”, екіпаж І.І.Черевичного на АНТ-6 Н-169.

3 квітня 1945 р. народився директор Київського ДКБ “Авіація загального призначення” О.М.Дашивець.

3 квітня 1969 р. створено філіал московського інституту “Аеропроект” у Києві, зараз – Український державний проектно-технологічний і науково-дослідний інститут цивільної авіації (“Украеропроект”).

3 квітня 1973 р. відбувся запуск орбітальної станції “Салют-2”.

3 квітня 1984 р. здійснено запуск КК “Союз Т-11”, Ю.В.Малишев, Г.М.Стрекалов, Р.Шарма (Індія).

3 квітня 2000 р. почалася авіаційна експедиція “Україна – Північний полюс-2000”.

4 квітня 1901 р. народився організатор авіаційної та оборонної промисловості М.В.Хрунічев.

4 квітня 1936 р. народився експериментатор-кінооператор ДКБ О.К.Антонова Г.С.Григоренко.

5 квітня 1923 р. народився льотчик-випробувач О.С.Липко. Учасник ВВВ.

5 квітня 1940 р. здійснив перший політ винищувач І-200 (в серії – МіГ-1), О.М.Єкатов.

БАСКЕТБОЛ**З ім'ям видатного тренера**

В історії жіночого баскетболу Закарпаття ім'я Валентини Гомонай займає почесне місце. За свою багаторічну тренерську кар'єру Валентина Михайлівна підготувала десятки баскетболістів високого класу.

Серед них – чемпіонка 25-их Олімпійських ігор у Барселоні, заслужений майстер спорту СРСР Марина Ткаченко, бронзовий призер 4-ї Спартакіади народів СРСР Єва Болдог та багато інших відомих у баскетбольному світі спортсменок. Чимало вихованців видатного тренера сьогодні готують юних баскетболістів, майбутніх чемпіонів, які згодом продовжать славі традиції закарпатського баскетболу. Такі слова були сказані на урочистому відкритті жіночого турніру на кубок Валентини Гомонай методистом Мукачівської дитячо-юнацької спортивної школи Оленою Варгою.

Перше місце в цьому турнірі посіла команда "Карпатські медведиці" Мукачівського міського баскетбольного клубу ветеранів "Імпульс", здолавши команду із м. Чопа з рахунком 66:18 та в пертій боротьбі з рахунком 39:28 перегравши ужгородських баскетболісток. Кращим "снайпером" цього змагання з результатом 24 очка стала Тетяна Кобзар (м. Мукачеве). Для мукачівської команди цей турнір був одним із етапів підготовки до участі у другому міжнародному турнірі з баскетболу серед ветеранів "Кубок друзів великого тренера" з нагоди 85-річчя заслуженого тренера України Володимира Степановича Заморського, який відбудеться у квітні в Києві.

Віталій Бібік. м. Мукачеве.

П'ЯТИБОРСТВО

На другому етапі Кубка світу з сучасного п'ятиборства, що завершився у Ріо-де-Жанейро (Бразилія), спортсмени Збройних Сил України старший лейтенант Вікторія Терещук і солдат строкової служби Руслан Наконечний фінішували другими в змішаній естафеті.

Вікторія Терещук та Руслан Наконечний – срібні призери етапу КС

Спільними зусиллями спортсменів Збройних Сил України вдалося піднятися на п'єдестал пошани. У підсумку Терещук і Наконечний набрали 5696 очок, поступившись лише росіянам Катерині Хураській та Олександру Лесуну – 5736 пунктів. Третіми стали латвійці Олена Рубльовська та Денис Черковскіс – 5592.

Сама ж бронзова медалістка Олімпійських ігор-2008 та чемпіонка світу старший лейтенант 95-ї групи спортсменів Управління спорту Міноборони України Вікторія Терещук в особистому раунді змагань зупинилася за крок

від нагороди, на четвертому місці з результатом 5152 бали. Від третього місця її відділило 24 бали.

Варто зазначити, що місяць тому Вікторія Терещук перемогла на етапі Кубка світу з сучасного п'ятиборства в американському Палм-Спрінгс.

Одесу засипало. А Молдова відгребла. 2:1.

Матч у Варшаві подарував Україні надію. Матч в Одесі цю надію мав закрити. Для цього треба було всього нічого – переграти Молдову. Із побаченого в польській столиці стало зрозумілим, що ні з фізичним, ні з психологічним налаштуванням у нашій команді особливих проблем немає. Відтак, у матчі з апіорі менш класовим та іменитим суперником все має залежати винятково від української збірної. Тобто, якщо щось піде не так, не за нашим сценарієм, кивати будемо лише на себе.

Щоб цього не сталося, себто завадити бодай натяку на чужий сценарій, Україна розпочала впевнено й активно. Проте досить обережно. Фоменко навіть у такій, візуально сприятливій і необтяжливій ситуації виявився вірним собі. Його команда не збиралася форсувати події. Крок за кроком, хвилина за хвилиною вона поступово й якимось не особливо наполегливо прибрала до себе як чужу територію, так і змагальну ініціативу. Мабуть, і проти Сан-Марино наш тренер виставив би двох опорників. Головне для нього – порядок передовсім у власних володіннях. А з приводу атаки зайве турбуватися не слід, адже в наступальних діях синьо-жовтих мають брати участь (певна річ, за ситуацією) всі гравці передньої ланки. У цьому поєдинку головний тренер збірної України задіяв двох номінальних нападників. Але цей дивовижний (як для Фоменка-тренера) факт не повинен вводити в оману. За потреби Зозуля може зіграти в центрі півоборони, тоді як Ярмоленко чи Гусев готові діяти в атаці. Як і наші крайні оборонці – Шевчук та Федьцький. Тому з точки зору обраної на гру тактики претензій до нашого тренерського штабу бути не може – обережний максималізм. Навряд чи можна дорікнути в чомусь крайньому й наших футболістів. Діяли широко, наполегливо й навіть видо-вищно. Акцент атак часто-густо змінювався з флангу на фланг, що неймовірно заплутувало суперника. І все б нічого, якби не одне-єдине "але" – невміння реалізувати моменти. Те, що ці нагоди створювали – честь і хвала. Але ж із кількох метрів

все-таки треба влучати в ворота! Один Ярмоленко мав як мінімум два чудових шанси, проте реалізувати їх не зміг. А чого вартий вихід віч-на-віч із воротарем Селезньова? Хіба не парадокс: у Варшаві в ворота суперника залетіло майже все, що туди спрямовувалося, а в Одесі м'яч уперто не йшов у ворота, хоча ударів у браму було більш ніж вдосталь. І ще одне: Селезньов якимось загубився на полі, розчинився серед загальної маси суперників. Можливо, варто було б випустити за заміну Девича?

Молдовани, як і в першій зустрічі проти України в Кишиневі, не поспішали переходити на чужу половину поля, на відміну від поляків. Взяти такого супротивника голими руками не вдасться. І перша половина гри це наглядно продемонструвала. Але ж на кону – фактично доля цілої відбіркової кампанії. Втрати очки – і все, до побачення, чемпіонат світу, починай готуватися вже до чемпіонату Європи. Другий тайм збірна України розпочала і в прямому, і в переносному сенсі так, як і тайм перший. Себто із наполегливого, проте явно не нав'язливого домінування. Так, наче спішити нікуди. Наче десь там нуртує впевненість в обов'язковому позитивному підсумку. Словом, Девич не з'явився. Власне, як і будь-хто інший. Завдання мав вирішувати стартовий склад. Із зарядженістю та налаштуванням у цього складу проблем не було. А от із завершальним ударом – знову стара пісня. Але кількість таки переросла в якість. Гросмейстерська пауза Фоменка спрацювала. Перед тим, як залишити поле, Селезньов видав класну передачу

на Зозулю, який скинув під удар Ярмоленку. Цього разу навіть молдовський голкіпер, який спіймав кураж, виявився безсилим. Ось так за якусь одну мить Селезньов із невдахи перетворився в співавтора забитого м'яча. Ну, а Фоменко ще раз показав, що впертість і принциповість – то зовсім не одне й те ж. Натомість збірна Молдови зайвий раз довела, що вміє триматися до першого пропущеного м'яча. Власне, це проблема не лише молдован, а будь-якої посередньої команди. Після пропущеного м'яча руки опускаються, та й опонент додає на куражі. Десь трохи не добігли, трішки втратили пильність чи концентрацію – й нате вам другий "горіх". Євген Хачеріді вдало долучився до атаки під час кутового, пробивши головою.

Далі вже було простіше. Скидати оберти наші не збиралися, а тому ситуація на полі змінитися не могла. До того ж, Безус помітно додав різноманітності в атакують діях, розв'язавши руки Ярмоленку та Гусеву. І навіть нашим центрбекам. Але, здається, господарі трохи перемудрили з

бажанням забити третій гол. Мабуть, коли виходить майже все, складно втриматися, аби не побігти в атаку й центральному оборонцю. Навряд чи Хачеріді отримав настанову постійно підтримувати атаку. Але за першої-ліпшої нагоди Євген чимчикував на чужу половину поля. Як наслідок – обрізка, якою класно скористалися гості. Олександр Суворов добротним ударом скоротив відставання. Зовсім нелогічний гол, проте ситуація помітно змінилася. Українцям потрібно було діяти обережніше. Але водночас активізуватися й завдяки пресингу перевести гру на чужу половину поля. Зробити це виявилось нескладно. Хоча б тому, що з цією місією українці справлялися впродовж майже всього матчу. Потрібно було просто довести гру до логічного завершення. Для цього не варто було вигадувати велосипед. Достатньо й того, який є. Візуальних проблем щодо цього у господарів не було. Хіба щось самі могли втнути. На кшталт того, що зроби-в Степаненко. На останніх хвилинах Тарас Степаненко грубо зіграв проти капітана збірної Молдови, у стрибку ледь не залишивши без голови экс-захисника "Металіста" Віталія Бордіяна, за що отримав червону картку. Благо, що до фінішу прямої залишалося якихось кілька хвилин. Втримали. Зберегли.

Підопічні Фоменка добули необхідну перемогу в Одесі і продовжують боротьбу за путівку в Ріо-де-Жанейро.

Гра в Одесі стала п'ятою для збірної України у відбірному циклі до чемпіонату світу в Бразилії. Враховуючи невдалий старт команди в турнірі восени минулого року, зараз, щоби зберегти шанси на путівку в Південну Америку, команді необхідно перемагати в кожному матчі.

7 червня у групі H пройнуть два матчі: Чорногорія – Україна, Молдова – Польща.

В інших матчах нашої групи зафіксовані такі результати:

Польща – Сан-Марино – 5:0,
Чорногорія – Англія – 1:1.
Стан команд у групі:
Чорногорія – 14 очок (6 матчів),
Англія – 12 очок (6),
Україна – 8 (5),
Польща – 8 (5),
Молдова – 4 (6),
Сан-Марино – 6 (0).

Сторінку підготував Олександр Олехнович.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідоцтво про державну реєстрацію
видання: КВ 17301-6071ПП від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
ВІДДРУКОВАНО У
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед".
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів. Автор несе персональну відповідальність за достовірність фактів.
Листування з авторами ведеться лише на сторінках газети. При передруку посилання на "Крила України" обов'язкове.

КОНТАКТИ:

21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
0432-59-62-26,
факс: 0432-59-60-48
Електронна адреса:
krula_ukr@ps.mil.gov.ua
krula_ukr@ukr.net

Дизайн та верстка:
С. Клименко, Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Черговий по номеру: Ю. Ігнат.
Перший редактор
Сергій Свенцицький.

Тир. 6750 (на місяць) Зам. № 132211.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
М. ПОПЛАВСЬКИЙ

16 Крила України

У ХВИЛИНУ ДОЗВІЛЛЯ

	Марка літака	Відокремлена релігійна громада	Псевдо-нім співачки Копилової	Російський дует	Дикий азійський осел	
	Робоча шлюпка	Хабар			Важкий метал	
	о.Хок-кайдо до ХХ ст.	Літак фірми Анатра				
			Виконання твору всім хором			
	Вільний каменяр	Маїс			Плазуни із твору Р.Кіплінга	Річка в Росії
	Ступінь майстерності в карате-до	Курорт у Бельгії	Шкідлива звичка	Марка сигарет	Псевдо-нім співачки Волкової	Столиця Венеції
		Віршова форма	Велика простора кімната	Мовна група у Південній Америці		Паський православний у сер. віку
					Житло звіря	Перетворювач механічної енергії в електричну
	Останній імператор Китаю		Захисна споруда в порту		Заклин, нашепт	Марка вертольота
	Вид шашок	Верховне скандинавське божество				Письмовий знак
	Великий хижий птах					
	Єгипетське божество		Нота	Одна з мов фіно-угорської групи	Сотка землі	Урочистий огляд військ
		Кінцівка	Жіноче ім'я	Стиль, манера	Стигання	Ріка у Франції
		Англійська міра довжини			Пам'ятник давньоісландської літератури	Крута й глибока западина
					Одиниця аптекарської ваги	Велике вантажне судно
						Озеро в Туреччині
						Продукція на продаж
		Річка в Росії				Український художник
						Пануга

ЦІКАВО

Світ рятує планету годиною без світла

Вимкнись!

Ідея проводити годину без світла в останню суботу березня вперше виникла у 2007 році в Сідней як екологічна акція одного міста та була організована Всесвітнім фондом природи разом із виданням The Sydney Morning Herald. Тоді 2,2 мільйона домівок та організацій вимкнули світло на одну годину.

Мета акції – показати необхідність спільних дій для протидії зміни клімату.

Вже через рік ця подія стала світовою екологічною ініціативою, до якої долучилося більше 100 мільйонів людей у 35 країнах світу.

Всесвітньо відомі пам'ятки, такі як Золоті Ворота в Сан-Франциско, Колізей в Римі та білборд Соса Сола на Таймз-Сквер на годину стали темними як символи надії на активні дії у боротьбі зі зміною клімату, які щогодини стають все більш невідкладними.

Цього року захід відбувся 23 березня, адже 30-го католики відзначають Страсну суботу.

В Україні минулого року до акції долучилися більше 40 містечок, зокрема Київ, Одеса, Донецьк, Симферополь тощо. Цьогоріч природа дещо відкоригувала плани організаторів, залишивши без світла значну кількість населених пунктів в нашій країні.

Годину без світла, як рекомендують організатори заходу, можна провести таким чином: організувати вечір з сім'єю чи друзями при свічках, прийняти ванну при свічках, провести романтичний вечір з коханою людиною, сидіти в темряві з друзями і розповідати один одному усілякі історії, прогулятися з собакою нічним містом, зустрітись при свічках у міському парку з друзями чи знайомими.

Але у вас може бути і свій, цікавіший варіант проведення цих 60 хвилин часу. Звісно, якщо вам не байдужі проблеми екології.

Адже, за даними вчених, близько 25% видів тварин та рослин зникнуть назавжди у найближчі 100 років через значну зміну погоди. Вже зараз у список видів, яким загрожують кліматичні зміни, потрапили велика панда, зелена морська черепаха, американські кити, індійські тигри, африканські слони тощо.

В Україні ці впливи відчуваються дуже сильно – повені на Дунаї (2005), Дністрі (2008), Закарпатті (2001, 2008), лісові пожежі у Херсоні (2007), страшна посуха, що знищує врожаї, та спека, що є небезпечною для

людей з серцево-судинними захворюваннями. Це і аномальні цьогорічні снігопади, коли вперше більш ніж за сто років у результаті циклону, який проходив по території України в західних, частині центральних і північних областей, протягом доби випало більше 50 мм опадів, що дорівнює місячній нормі.

“Година Землі – це набагато більше, ніж вимкнене світло на одну годину один раз в рік. Це можливість дати людям право голосу у вирішенні майбутнього планети, а також об'єднання наших зусиль для сталого розвитку та збереження природи навколо нас заради наших дітей та онуків, пише WWF.

ВІДПОВІДІ НА СКАНВОРД В № 12

Б	А	В	В	Н	А	—	Я
У	А	М	Я	—	В	І	Ш
Л	А	Н	Р	У	Ж	Т	А
С	—	Я	Н	Д	А	—	О
М	А	Д	Е	Р	А	—	Р
Е	З	—	М	—	—	—	—
Р	—	Д	О	К	А	—	Р
К	І	О	У	—	—	—	—
У	М	Е	Р	Ф	Е	А	Т
Р	Е	Н	У	А	—	Т	Р
І	А	—	Р	А	Д	—	І
Є	С	—	Т	Е	К	А	—
Ь	Ц	Е	В	О	К	Р	А
Л	А	Т	І	—	Р	І	М
О	П	Н	О	—	У	О	—
К	—	О	К	Н	Е	Р	О

СУДОКУ

		4	1			7	6
		1			6	4	8
7	6						
	9			3			4
4			1				7
1			4			3	
						4	6
5	4	2	8			3	
	7	9			2	5	

А В Т О Д Р О М

Volkswagen Golf Estate R-Line: народу бракує простору

Кожне наступне покоління “народної” автівки

Volkswagen Golf традиційно перевершує попередників не лише за кількістю опцій, а й розмірами самого автомобіля.

Volkswagen Golf VII Estate R-Line, який є останньою генерацією чи не найпопулярнішою в Європі авто у своєму сегменті ринку, також не став винятком із правила.

Втім, незважаючи на збільшення габаритів, новинка стала значно легшою: її споряджена маса знизилася на 105 кг у порівнянні із шостим поколінням універсалу. Габаритна довжина кузова збільшилася на 28 мм (4 562 мм), колісна база зросла з 2 578 мм до 2 636 мм. В офіційному прес-релізі концерну йдеться, що об'єм багажного відділення універсалу при піднятих спинках задніх крісел складає 605 л, а якщо скласти сидіння, то автомобіль здатен вмістити 1 620 літрів. Довжина вантажного відсіку залежно від конфігурації може збільшуватися з 1 054 мм до 1 831 мм.

На початку випуску R-Line комплектуватиметься п'ятьма бензиновими моторами серії EA211 у діапазоні потужностей

від 85 до 140 к.с. і трьома дизелями лінійки EA288 на 105, 110 та 150 коней. Залежно від обраного двигуна, машина комплектуватиметься п'ятьма та шестиступінчастою механічною коробкою передач й “роботом” DSG з подвійним зчепленням.

На відміну від звичайного Golf, R-Line має збільшені повітрозабірники у передньому бампері. Спортивність універсала підкреслюють й легкославні 18-дюймові диски Salvador із шинами 225/40 та пара хромованих труб випуску відпрацьованих газів. Усередині авто – шкіра двох кольорів на сидіннях, елементи під карбон та чорні лаковані вставки й металеві накладки на панелях.

Сергій Клименко.
“Крила України”.